

Naša anketa

O čom najdôležitejšom hovorila vaša oblasť konferencia?

Ján Machovič, tajomník ObV SZPB L. Mikuláš: Že sa ideme výraznejšie venovať školám. Vytvárame skupinu lektorov, tých obsahovo i metodicky zjednotíme na prednášanie histórie SNP a vôbec histórie protifašistického odboja. Doteraz sme to robili tiež, ale len s jednotlivcami, no od teraz na to ideme s celou skupinou lektorov.

Opierať sa pritom budeme o práce nášho historika O. Vaněka, ktorý vydáva k významným dátam historické publikácie. Pri príležitosti 70. výročia SNP vydal štúdiu, ako to prebiehalo na Liptove, k 70. výročiu oslobodenia mesta L. Mikuláš vydal ďalšiu a teraz máme v pláne vydanie veľkej, približne 200-stranovej knihy Doliny Liptova a 2. sv. vojny. Je to naozaj veľmi kvalitné dielo a máme naň už sponzorské príspevky.

Lýdia Ovseníková, tajomníčka ObV SZPB Žilina: O omladzovaní členskej základne! Príkladom je tu Rajec, kde nám pribudli štyria veľmi šikovní mládenci. Pomaly sa nám darí prekonať aj problém „stavovského myslenia“ niektorých organizácií.

Pri členoch v produktívnom veku však narážame na prekážku ich pracovného času. Mnohí naši členovia, ak sa chcú zapojiť do bežných aktivít, tak si musia vymeniť pracovnú smenu. Ďalej, niektorí naši členovia pracujú v zahraničí. Čiže do aktivít sa z objektívnych dôvodov nemôžu zapájať, no členstvo si chcú uchovať.

A tak nás čaká drobná mravčia práca pri každodennej optimalizácii podujatí.

Rozália Hajková, tajomníčka ObV SZPB Levice: Po novom sme sa pozreli na spoluprácu so školami a žiakmi. Sme si vedomí, čo sa žiaci v školách učia, ale aj toho, čo všetko sa o protifašistickom odboji a 2. sv. vojne neučia. No a keďže chceme, aby si to (napr. formou prípravy na naše kvízy) doštudovali, tak sa im chceme za to začať výraznejšie odvdáčať. Novinkou je teda naša väčšia orientácia na motiváciu žiakov.

Daniel Sidor, ObV SZPB Michalovce: Jednoznačnou novinkou je, že sme si priznali – a teraz to aj vidíme –, že fašizmus nezaničil. Naši ľudia už podvedome cítia, že sa treba spájať odolávať mu, aby sa nedostal aj k nám. Napríklad na druhej strane ukrajinskej hranice máme družbu s dvomi odbojarskými organizáciami, no na jednej sa už príznaky „neo“ prejavujú v plnej miere. A aj preto tých druhých kolegov nenávidia. Napríklad užhorodský kozáci otvorene hlásajú, že treba postrieľať Rusov... Mrzí ma, že nositeľmi nacionalistických myšlienok sú dokonca aj niektorí ich generáli, ktorí k nám doposiaľ chodili. Niekedy mám pocit – chlapi, vy ste asi zošaleli! Toto sa neskončí dobre.

Perlička

Nacistický pozdrav ekvádorského prezidenta

Rafael Correa šokoval užívateľov sociálnej siete Twitter nacistickým pozdravom.

Napísal ho (Heil...) v rámci príspevku (tweetu) na zápis jedného z návštevníkov (@WKybalion). Ten vo svojom blogu uviedol vyjadrenie exprezidenta Osvalda Hurtada v Paname počas občianskeho fóra, ktorý tam Correu nazval fašistom.

Niektorých užívateľov sociálnej siete tento krok Correu rozhorčil. A vyjadrili to hashtagmi (mriežkami) HeilMashi, HeilHitler... Pozorovatelia tejto komunikácie si síce všimli že išlo o žartovnú reakciu, no ani takto sa vraj na kritiku nemá odpovedať.

A tak – biblické „oko za oko, zub za zub“ už nikde neplatí.

A. Mikundová, podľa zahr. tlače z 11. apríla 2015

BOJOVNÍK

DVOJTÝŽDENNÍK ANTIFAŠISTOV

Ročník LX

30. 4. 2015

Cena 0,70 € (0,44 € pre predplatiteľov)

9

Keď falzifikácia je až otvorene drzá

Mesto Lučenec muselo prerobiť oficiálnu pozvánku na oslavu 70. výročia ukončenia 2. sv. vojny. Prečo? Pretože ilustrácia na líci naznačovala, že slobodu tomuto regiónu nepriniesla Červená a rumunská armáda, ale príslušníci americkej námornej pechoty. (Keďže vyobrazenie opravenej pozvánky sme získali až po uzávierke, uverejníme ju v budúcom čísle.)

(Vyobrazenie pozvánky bolo uverejnené aj v Mestských novinách 17. 4.)

Ešte šťastie, že medzi pozývateľmi bol aj Oblasťný výbor SZPB, ktorý si túto drzú falzifikáciu všimol a okamžite začal protestovať a konať. Jeho vedenie sa otvorene pýta, či si skutoční osloboditelia už našu vďaka nezaslúžia. A nebolo ich málo, veď len za toto mesto položilo životy 196 rumunských a 146 sovietskych vojakov.

Alebo! Nemohol tam byť vyobrazený náš slovenský a československý vojak, i keď bojoval na iných bojiskách? Lebo fakt zostáva faktom. Že český a slovenský národ nepoložili na oltár slobody o nič menej krvi než všetci Američania!

Mária ŠVIKRUHOVÁ, predsedníčka ZO SZPB Cínobaňa

O požiadavkách USA rúcať pamätníky hrdinov vojny

V stredu 22. apríla v rozhovore s ruskými novinármi minister zahraničia S. Lavrov informoval o požiadavke USA urýchliť proces rúcania pamätníkov hrdinov 2. sv. vojny v jednom z východoeurópskych štátov.

„Dospeli sme k tomu, že v jednej z východoeurópskych

krajín, ktorú oslobodzovala Červená armáda, americkí emigranti požadujú od vlády urýchliť rúcanie pamätníkov hrdinov 2. svetovej vojny,“ povedal, no nespresnil, o ktorý štát ide..

„Pre nich je dôležité, aby neustále niekto od nich závisel.“

Viac: <http://vz.ru/news/2015/4/22/741512.html>

Aprílová príprava tajomníkov oblastných výborov dokončila sústred'ovanie poznatkov z oblastných konferencií a riešila aktuálne otázky prípravy XVI. zjazdu SZPB.

Vedenie zväzu sa na svoje vrcholné rokovanie díva ako na nástroj aktivizácie činnosti cestou skvalitnenia stanov, organizačného poriadku programového vyhlásenia. V tejto súvislosti tiež zverejnilo negatívny poznatok z doterajšieho obdobia, keď niektorí tajomníci si poznatky z takýchto príprav nechávali len pre seba a akoby nechápali, že informácie z ústredia musia poskytnúť na skvalitnenie rozhodovacej činnosti vlastných oblastných výborov a hlavne výborov základných organizácií. Vedenie SZPB nedostatočnú flexibilitu pri reagovaní na požiadavky ústredia vníma ako jednu z dvoch negatívnych príčin nedostatočnej efektivity. Tou druhou je stále nedostatočné zvládnutie a v niektorých prípadoch len občasné využívanie internetovej komunikácie.

Značná časť prípravy tajomníkov bola venovaná nadchádzajúcemu 70. výročiu Dňa víťazstva nad fašizmom a oslavám, ktoré sú s tým spojené. Každý tajomník odchádzal domov s vyriešenou dopravou svojich členov tak na Háj Nicovô (L. Mikuláš, 8. mája), ako aj na Slavín (Bratislava, 9. mája).

-vml-

Na zamyslenie:

Čím bližšie sú ľudia k pravde, tým sú znášannejší voči cudzím omylom. A opačne.

H. IBSEN

ISSN 03223-2018

9 770323 201002

09

Európa by mala mať vlastnú armádu

Európska únia by mala mať vlastnú armádu, uviedol v rozhovore pre nemecké noviny Welt am Sonntag predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker.

„Takáto armáda by nám pomohla formovať spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku a spoločne uchopiť európsku zodpovednosť vo svete“ „...spoločná armáda Európanov by tlmočila Rusku, že to mienime vážne s obranou hodnôt EÚ,“ dodal.

Ďalej sa Juncker vyjadril, že európska armáda by nemala byť konkurentom NATO. Krajiny EÚ sa podľa agentúry DPA zdráhajú odovzdať obranné právomoci Bruselu. EÚ prišla v roku 2007 s koncepciou spoločných bojových skupín EÚ, ktoré by boli

schopné rýchlo vojensky zakročiť v krízových situáciách, ale nikdy túto možnosť nevyužila.

Podľa Obrana č. 4/2015

Ukrajina: O chlapoch, ktorí si zachovali svoju česť!

Šéf Rady bezpečnosti Ukrajiny Valentyn Nalyvajčenko vyhlásil, že bývalí príslušníci špeciálnej jednotky Berkut masovo vstupujú do radov domobrany Novoruska, uvádza televízia Zvezda. Podľa slov predstaviteľa ukrajinskej filiálky CIA už počas trestnej operácie v Charkove bolo zrejme, že mnohí bývalí dôstojníci Berkuta sú členmi ilegálnej protifašistickej organizácie Oplot (bašta, záštita), ktorej donecké oddelenie je súčasťou rovnomennej jednotky armády DLR, podriadenej bezprostredne Alexandrovi Zacharčenkovi.

Nalyvajčenko sa diví, že títo dôstojníci sa neobávajú ani toho, že na každého z nich je podané trestné oznámenie.

Elita ministerstva vnútra Ukrajiny – špeciálna jednotka Berkut

(Orol skalný) – bola rozformovaná hneď po štátnom prevrate, ktorému sa práve oni (neozbrojení!!!) postavili zo všetkých síl. Títo bojovníci za nezávislosť Ukrajiny, za mier, pokoj a šťastný život občanov boli

vystavení politickému prenasledovaniu a zverským popravám zo strany ozbrojených opozičnikov. Niektorí z nich boli nútení vycestovať z Ruska alebo vstúpiť do radov domobrany Novoruska.

Základňou národného odporu proti kyjevskej chunte na polostrove sa stal krymský Berkut, ktorý tam zabezpečil poriadok a bezpečnosť počas prípravy referenda o štatúte Krymu. Po zjednotení s Ruskom sa jednotka stala súčasťou ruského ministerstva vnútra.

Podľa evrazia.org, 17. apríl 2015

Aký cieľ odhalil albánsky premiér Edi Rama

4. apríla 2015 vyhlásil predseda vlády Albánskej republiky Edi Rama, že ak nebude urýchlenná európska integrácia Albánska a Kosova zjednocovania Albáncov, môže sa to vraj uskutočniť podľa „klasického scenára“, čo znamená zmenou hraníc v regióne.

Keďže slovenské MZV a slovenské verejnopráv-

ne médiá takéto informácie spravidla pred našimi občanmi skrývajú, všimnime si stanovisko ruského MZV, ktoré konštatovalo, že bez ohľadu na motiváciu tohto vyhlásenia E. Ramu recidívy panalbánskej rétoriky neprispievajú k zachovaniu ovzdušia stability a dobrých susedských vzťahov v balkánskom regióne.

S využitím embassy RF, 15. apríl 2015

Neuveriteľné: Ukrajina sa (samo)zakázala

9. apríl 2015 asi vstúpi do histórie tým, že Ukrajina si spochybnila vlastnú územnú celistvosť. Jej Verchovna rada totiž zakázala na Ukrajine komunistickú i nacistickú symboliku a ideológiu vrátane zákazu „komunistického totalitného režimu“. Toto všetko skoncentrovala do zákona č. 2558 „O odsúdení komunistického a národnosocialistického totalitného režimu na Ukrajine i o zákaze propagácie ich symbolov“.

„Komunistický totalitný režim“ sa ukrajinským parlamentom zároveň uznáva za zločinecký, pretože „uskutočňoval politiku štátneho terorizmu, ktorá sa vyznačuje mnohopočetným

porušovaním ľudských práv vo forme individuálnych a masových vražd, poprav, deportácií, mučení, otrockej práce a ďalších foriem masového teroru“.

No tu si Ukrajina vykopala

vlastnú jamu. Zakázuc „komunistický totalitný zločinecký režim“ v podstate zakázala aj samu seba. Pričom de jure! Veď samotná ukrajinská štátnosť, čo je všeobecne známe aj nevzdelačným, vznikla práve vďaka úsiliu „komunistického totalitného režimu“.

Čiže ak je zločincom zakladateľ Ukrajiny, tak aj jeho rozhodnutia musia byť zločinecké. Pakt Molotova-Ribbentropa pridal Ukrajine východné Poľsko, známe ako Halič, a Besarábii s Bukovinou. „Zločinecký“ ZSSR pridal k Ukrajine Podkarpatskú Rus. No a nehovoriac to, ako sa unitárny „zločinecký totalitný režim“ po VOSR sám seba rozkúskoval a pridal k akejsi slovej hračke s názvom Ukrajina, svoje najpriemyselnejšie časti (vrátane bývalého hlavného mesta Ukrajiny Charkova).

No a ak sa na to pozrieme ešte pragmatickejšie, súčasná chunta bude musieť premenovať pol štátu – ulice, oblasti, mestá, štvrte, školy, ústavy...

S využitím antifasist.com, 9. apríl 2015

Rusko je spoľahlivý partner, pretože netancuje podľa cudzej píšťalky

Rusko uskutočňuje na medzinárodnej aréne nezávislú suverénnu politiku a vnútornú riadi podľa požiadaviek národa. To mu umožňuje zo-

stávať spoľahlivým partnerom a neprispôsobovať sa práve prebiehajúcej konjunktúre, vyhlásil prezident RF V. Putin v relácii Sobotné zvesti so Sergejom Brilovom.

Podľa ria.ru, 18. apríl 2015

Originál: <http://ria.ru/politics/20150418/1059372528.html>

Čo píšú iní

■ Poľský generál Skrzypczak: „Zriekam sa všetkého, čo som hovoril o podpore Ukrajiny“

„Ozbrojenci Ukrajinskej povstaleckej armády zavraždili môjho strýka. Priklincovali ho ku dverám šopy. Dlho sa strašne trápil. Zomrel až o 3 dni. Ich brutalita, divokosť a šialenstvo sú za hranicami ľudskej predstavivosti! Dokonca ani nemeckí nacisti nevymysleli nič také, čo robili ukrajinskí nacionalisti z UPA! Chcem zdôrazniť, že verejnosť je na omyle a vraždy Poliakov ukrajinskými nacionalistami sa nezačali v r. 1943, ale ešte v septembri 1939. Kto vie o tom, že keď naši vojaci ustupovali smerom na Maďarsko a Rumunsko, útočili na nich ozbrojené ukrajinské bandy? Chcel by som vedieť, akú budúcnosť buduje Petro Porošenko pre Ukrajinu – na základe čoho ju buduje? Vyzerá to tak, že ju buduje na základe krvilačného nacionalizmu. Je to strašne! Ukrajinci sa musia zbaviť nacionalizmu, inak ich spolupráca s Poliakmi bude veľmi otáznava. Nejaká spolupráca bude prakticky vylúčená,“ zdôraznil poľský generál.

Waldemar Skrzypczak priznal, že oľutoval svoje postoje, ktoré prezentoval ešte v januári tohto roku, keď tvrdil, že Ukrajina potrebuje zbrane a treba jej v tom pomôcť.

Podľa hlavnospavy.sk, 20. apríl 2015

■ S čím šéf FBI rozčúľil Poliakov

Poľské veľvyslanectvo vo Washingtone vyjadrilo oficiálny protest riaditeľovi FBI Jamesovi Comeyu, ktorý povedal, že Poliáci pomáhali uskutočňovať holokaust.

„Dobří ľudia pomáhali zabíjať milióny. Najstrašnejším poučením je, že samotné ľudstvo nás urobilo schopnými vzdať sa v skupine našich osobných morálnych hodnôt.

Vrahovia a ich pomocníci z Nemecka, Poľska, Maďarska a mnohých iných krajov nerobili vo svojom ponímaní nič zlé. Sami seba presvedčili, že ide o správne veci, ktoré musia robiť.

No a to je ono, čo nám musí naháňať strach,“ vzniesol šéf FBI ako požiadavku voči všetkým analytikom a špeciálnym agentom navštevovať múzeum holokaustu v USA.

Podľa vz.ru, 18. apríl 2015

■ Kyjevská chunta uskutočňuje genocídu veteránov VV

Presne takto charakterizuje situáciu predstaviteľ Kyjevskej mestskej organizácie veteránov Veľkej vlasteneckej vojny Nikolaj Martynov. Chunta podľa jeho slov robí všetko, aby čím skôr zniesla účastníkov vojny zo sveta.

„Môžem povedať, že mnohí veteráni majú sklúčené nálady. Spočiatku nám odobrali Deň obrancu vlasti 23. 2. a presunuli ho na 14. október. Samozrejme, že to urobili po jezuitsky: akože ho preniesli na sviatok „Pokrova“ (pravoslávny sviatok), no tento deň je aj dňom založenia Ukrajinskej povstaleckej armády.

My sme proti tomu. A vôbec, ako sa môžeme zmieriť s UPA? 99,9 % veteránov povedalo, že s tými, ktorí boli rehabilitovaní, s tými, ktorí nám strieľali do chrbta počas VVV, s tými, ktorí bojovali na strane fašistického Nemecka – s tými sa zmierovať nebudeme,“ cituje ho agentúra noviniek Charkov.

Zároveň dodal, že účastníci VVV z Ukrajiny sa určite zúčastnia moskovskej prehliadky.

Podľa evrazia.org, 18. apríl 2015

■ Exhumujú telá vojakov z Pearl Harboru

Spojené štáty exhumujú pozostatky takmer 400 amerických vojakov v Pearl Harboru, aby ich identifikovali a pochovali v samostatných hrobách.

Ide o námorníkov, ktorí boli na palube vojrovej lode USS Oklahoma, keď ju v roku 1941 zasiahli japonské torpéda. Ich pozostatky sú pochované na Havaji v spoločnom hrobe. Pri identifikácii budú použité moderné forenzné testy a testy DNA, uviedli americkí bezpečnostní predstavitelia.

Podľa webnoviny.sk, 15. apríl 2015

■ Rusi povolujú používať svastiku mimo propagandy

V ruskom orgáne Roskomnadzor vyhlásili, že nebudú bojovať proti prezentácii nacistického symbolu, ak jeho cieľom nebude propaganda.

Znamená to teda, že používanie svastiky je možné v mene histórie alebo vedy. Nie je možné, ak by išlo o popularizáciu ideí nacizmu, pri teóriách rasovej výlučnosti a na opodstatňovanie vojenských zločinov nacizmu.

Podľa kp.ru, 15. apríl 2015

BR SR a vláda dali súhlas na likvidáciu kazetovej munície

Slovenská republika pristúpi k medzinárodnému Dohovoru o kazetovej munícii. Vyplýva to z návrhu, ktorý bol predložený na rokovaní Bezpečnostnej rady SR a vlády. Návrh ešte musí schváliť Národná rada SR.

„Pokračujeme v procese, ktorý sme avizovali minulý rok, a plníme záväzky, ktoré sme deklarovali,“ povedal minister obrany SR Martin Glváč. Ako ďalej uviedol, v súčasnosti je v zásobách ozbrojených síl cca 800 kusov tejto munície a jej likvidácia je finančne náročná.

V zmysle medzinárodného

Dohovoru o kazetovej munícii je tento druh munície potrebné zlikvidovať do ôsmich rokov od pristúpenia. Vo výnimočnom prípade je možné túto lehotu predĺžiť o ďalšie štyri a následne ešte o ďalšie štyri roky. Ozbrojené sily SR už kazetovú muníciu, ktorú majú v zásobách, nepoužívajú.

Podľa mosk. 15. apríl 2015

Polícia rozohnala v Moskve žúr na počesť Hitlerových narodenín

Návštevníci jedného zo zábavných moskovských podnikov oznámili, že skupina mládeže si zorganizovala žúr na počesť Hitlerových narodenín. Polícia zatkla okolo 40 ľudí a zadržala im zbrane (traumatické, i chladné), portrét Hitlera a nacistické symboly.

Podľa ria.ru, 20. apríl 2015

Chémia a smrť

2. apríla 1915 sa udial historicky prvý chemický útok.

Tisíce rokov ľudia hľadali všemožné spôsoby, ako a čo najrýchlejšie, čo možno najviac a čo najspoľahlivejšie zlikvidovať seba podobné tvory.

Podarilo sa to až Nemcom,

ktorí 22. apríla 1915 blízko belgického mesta Ypres pustili na pozície Francúzov a Kanadánov okolo 170 ton bojového plynu chlóru.

Výsledkom bola otrava 15 000 vojakov, z ktorých okolo 5 000 zomrelo. Takto sa svet dozvedel o existencii chemických zbraní.

Podľa lenta.ru, 22. apríl 2015

Z Bratislavy miznú symboly oslobodenia

Podľa historika Dušana Kováča je to škoda. „Je úplne namieste, aby napríklad veliteľia, ktorí sa priamo podieľali na oslobodzovacích bojoch, mali v Bratislave svoju ulicu.“ Platí to napríklad o maršalovi Rodionovi Malinovskom, vodcovi bratislavsko-brnianskej operácie, v rámci ktorej bola 4. apríla 1945 oslobodená aj Bratislava.

Malinovskij ulicu v meste dlho mal. Po roku 1989 sa z nej však stala Šancová, čo je odvodenina pôvodného názvu Valy, používaného za prvej ČSR.

„Prenamovávanie ulíc po Nežnej vôbec nespochybňujem. Bývalý režim nemal právo prekryť históriu v štýle, ako keď sa zamaľuje stará freska,“ vysvetľuje Kováč.

„Žiaľ, stále sa nevieme zbaviť nedobrej tradície upravovať a retušovať historické vedomie,“ hovorí D. Kováč.

Dnešní mladí netušia, že na Račianskom mýte bol kedysi frontový cintorín a hroby sa kopali aj pred dnešným prezidentským palácom. Mnohé pamätné tabule súvisiace s vojnou skončili v zberní surovín. Zmizli kedysi zákonom chránené žulové smerníky, ktoré vyznačovali postup vojsk. Starší Bratislavčania si ešte pamätajú chránenú kultúrnu pamiatku, tabuľu s nápisom „Provereno – min net!“ v azbuke, ktorá bola chránená plexisklom na fasáde policajnej budovy U dvoch levov.

Soňa PACHEROVÁ, Pravda (výňatky)

Zakladatelia demokracie nazvali vládu Ukrajiny fašistickou

Grécky minister obrany Panos Kammenos v rozhovore pre ruské noviny Gazeta.ru okomentoval udalosti na Ukrajine a nazval ukrajinskú vládu fašistickou. A situáciu Grékov na Kryme, keď mu vládol Kyjev, takto zhodnotil:

Grécke obyvateľstvo Krymu

bolo vystavené útokom zo strany fašistickej vlády Ukrajiny a obranou pre grécke rodiny sa ukázala prítomnosť ruských síl. Máme spoločnú cirkev, veríme v rovnaké hodnoty a jednoducho nebolo možné neubrániť Grékov pred fašistickou vládou Ukrajiny.

Kammenos pri tom dodal, že

Grécko aktívne vystupuje za zrušenie protiruských sankcií, ktorými sa Brusel a Washington usilujú udržať si svoje zdanlivé líderstvo v súčasnom svete.

Západ na to, samozrejme, reagoval. Napríklad generálny tajomník NATO to označil za „hru s ohňom“.

Podľa topwar.ru, 18. apríl 2015

Biela holubica vraj naznačuje zmierenie s fašizmom

Ruskí komunisti žiadajú výmenu loga na 70. výročie víťazstva nad fašizmom, ktoré obsahuje symbol bielej holubice ako zmierenie sa s fašizmom. Vraj vhodnejšia by bola červená hviezda a červená zástava.

Toto nové logo bolo oficiálne predstavené v decembri 2014. „Biela holubica sa sem nehodí, ona je symbolom mieru alebo zmierenia a ZSSR v 2. sv. vojne zvíťazil. „S nemeckým národom sme sa nie hašterili, a hovoril to už Stalin, s fašizmom nemôže byť nijaký mier! Žiaľ, takýmto spôsobom si sami poškodzujeme vlastne dejiny,“ hovorí predseda Ústredného výboru komunistov Ruska Maxim Surajkin.

Nový symbol vraj protirečí zmyslu sviatku, štátu treba vzdorovať pokusom prepísať výsledky druhej svetovej vojny.

Podľa izvestia.ru, 18. apríl 2015, logo may9.ru

Novinka pre návštevníkov Osvienčimu

Zavčas si rezervujte vstupenky

Vedenie múzea Osvienčimu vyhlásilo, že v najbližšej dobe zrejme môže zaviesť regulačné obmedzenia na jeho návštevu kvôli prudkému nárastu záujmu, uvádza Associated Press.

Turisti boli upozornení, že by sa mali zavčas cez internet registrovať, čo im zaručí vstup. Podľa riadi-

teľa múzea Andrzeja Kacorzyka mnohí návštevníci už teraz dlho čakajú, kým prídu na rad.

V tomto roku (január–apríl) navštívilo muzeálny komplex vyše 250 tisíc ľudí, čo je 40-percentný nárast oproti rovnakému obdobiu minulého roka. Celkovo v roku 2014 prišiel do Osvienčimu rekordný počet turistov – 1,5 milióna.

Podľa lenta.ru, 22. apríl 2015

9. APRÍL

Japonský cisár Akihito s manželkou Mičiko pricestovali na tichomorský atol Peleliu, kde si uctili tisíce obetí americko-japonských bojov počas 2. svetovej vojny. Niekoľko mesiacov trvajúce tvrdé boje na tomto ostrove, ktorý patrí v súčasnosti štátu Palau, si koncom roka 1944 vyžiadali životy približne 10-tisíc Japoncov a 1700 príslušníkov americkej armády. Naposledy si Akihito uctil obeť vojny pred desiatimi rokmi na Američanmi kontrolovanom ostrove Saipan, v roku 1994 zase navštívil ostrov Iwódžima. Japonci na nich urputne bojovali za vlády cisára Hirohita, pričom iba polovicu z celkového počtu 2,5 milióna padlých v Tichomorí sa podarilo nájsť.

12. APRÍL

Desiatky bývalých väzňov si pripomenuli 70. výročie oslobodenia nacistického koncentračného tábora Buchenwald, kde smrť našlo takmer 60-tisíc ľudí. Medzi

pamätníkmi boli aj americkí veteráni, ktorí v apríli 1945 tábor oslobodili.

Buchenwald pri historickom meste Weimar bol najväčším koncentračným táborom priamo na území vtedajšieho nacistického Nemecka. Fungoval od roku 1937 a umiestnili doň celkovo 250-tisíc väzňov. Na rozdiel od Auschwitzu nebol súčasťou tzv. konečného riešenia – masového vyvraždenia židovskej populácie.

15. APRÍL

Turecký prezident Tayyip Erdogan uviedol, že jeho krajina bude ignorovať hlasovanie Európskeho parlamentu o zabíjaní Arménov počas 1. svetovej vojny, ktoré aj pápež František označil za genocídu. Arméni si po tieto dni pripomínajú 100. výročie začiatku masového zabíjania osmanskými Turkami. Podľa nich v rokoch 1915 až 1917 systematicky Osmanská ríša vyvražďila vyše 1,5 milióna Arménov. Jerewan žiada Turecko a medziná-

rodné spoločenstvo, aby masaku uznali za genocídu. Turci však tvrdia, že vo vzájomných bojoch zahynulo iba približne 500-tisíc Arménov a minimálne rovnaký počet Turkov.

stalo sa VO SVETE
9. 4. – 21. 4. 2015

16. APRÍL

Izrael si pripomenul obeť nacistického holokaustu. O deviatej hodine sa rozozvučali sirény, ktoré na dve minúty zastavili život v celej krajine. Každoročná spomienka sa začala už v noci predtým ceremoniou pri pamätníku Jad vašem, na ktorej sa zúčastnili najvyšší predstavitelia štátu. Pamätný deň obetí holokaustu je jedným z najvýznamnejších v izraelskom kalendári. Nacisti a ich kolaboranti zavraždili počas 2. svetovej vojny šesť miliónov Židov.

20. APRÍL

Predstavitel'ov a poslancov gréckej ultrapravicovej strany Zlatý úsvit postavili pred súd v Aténach. Budú sa zodpovedať z pôsobenia v zločineckej organizácii, ktorá viedla násilnú kampaň proti imigrantom a ľavicovým oponentom, vrátane jednej vraždy pokrokového speváka. Obvinených je 69 osôb vrátane predsedu hnutia Nikolaosa Michaloliakosa. V prípade uznania viny im hrozí až 10 rokov za mrežami. Neonacistický Zlatý úsvit bol kedysi na okraji gréckeho politického spektra, no vo voľbách pred tromi rokmi získal 18 kresiel v parlamente.

21. APRÍL

Japonský pravcový premiér Šinzó Abe venoval ďalší obetný dar – stromček v kvetináči – chrámu Jasukuni v Tokiu, ktorý pripomína militaristickú minulosť krajiny a vyvoláva pohoršenie v Číne a Kórei. Čínske i kórejské dejiny sú poznačené

japonskou okupáciou a kolonizáciou, zatiaľ čo medzi „obetami“ vojen, ktoré si v kontroverznom chráme uctieva, figurujú vojnoví zločinci. Nacionalista Abe sa po návrate do čela vlády koncom roka 2012 Jasukuni spočiatku vyhýbal, v decembri 2013 však svätyni osobne navštívil.

V severonemeckom meste Lüneburg sa začal proces s 93-ročným bývalým nacistickým dozorcem Oskarom Gröningom. Obvinili ho z podielu na zabití najmenej 300-tisíc maďarských Židov, ktorí v máji až júni 1944 zahynuli v plynových komorách v nacistickom koncentračnom tábore Auschwitz pri poľskom meste Osvienčim. Gröning ako dobrovoľník SS pracoval ako 20-ročný v koncentračnom tábore v rokoch 1942 až 1944. Ako jeden z dozorcov mal na starosti konfiškáciu a evidenciu majetku väzňov, preto ho prezývali „účtovník z Osvienčimu“.

(ao)

Trnava – ťah na rozširovanie a omladzovanie

Trnavská oblastná konferencia rokovala 24. marca 2015. Jej 24 delegátov s hlasom rozhodujúcim potvrdilo 17-členný oblastný výbor, ktorý aj naďalej povedie Jozef Petráš.

Trnavčania podišli ku svojej konferencii s jedenástimi ZO SZPB, ktoré združujú 402 členov. Tradične najlepšmi sú mikroregión Zavar, Trnava, Dolná Krupá, Smolenice a Hlohovec. Slabšie pracovali protifašisti v Križovanoch nad Dudváhom.

Predseda vyzdvihol spoluprácu s Trnavským samosprávnym krajom, s OÚ v Trnave, s mestskou správou v Trnave a Hlohovci, s obecnými samosprávami a partnerskými organizáciami ako ČSBS – OV Břeclav a s občianskym združením UN-VETERAN

vacích bojov, ktorých žije ešte sedemnást. Za hrdinstvo boli ocenení nielen vojenskými a zväzovými medailami a vyznamenaniami, ale aj oceneniami zo strany TSK.

Na čo sa musíme sústrediť v najbližšej budúcnosti, to je predovšetkým rozširovanie a omladzovanie členskej základne. V prvom rade by priami účastníci odboja mali presvedčiť svojich najbližších príbuzných, že práve oni by mali byť hlavnými nositeľmi štafety boja proti fašizmu a tento postoj by mali spečatiť aj členstvom v SZPB.

S podnetom k tejto téme sa vyslovil aj tajomník ÚR SZPB V. Longauer, ktorý vyzval nielen na obnovovanie zaniknutých základných organizácií, ale aj na väčšiu aktivitu pri prejavovaní svojich názorov na verejnosti.

Hovorí protifašistický bojovník Juraj Biľo.

Sloviakia, ako aj obnovenie kontaktov s obcou Horné Hámre, kde v SNP bojovali a sú pochovaní padlí vojaci trnavskej posádky.

Správa ďalej konštatovala, že pre členov SZPB i pre verejnosť bolo zorganizovaných množstvo podujatí, zameraných najmä na históriu SNP a protifašistického odboja v Trnave a trnavskom regióne. Napríklad vydanie poštového lístka a poštovej pečiatky s námetom trnavskej povstaleckej posádky, ďalej spomienková cesta po stopách trnavskej posádky do SNP či výstava fotografií účastníkov protifašistického odboja.

Veľká pozornosť bola venovaná žijúcim priamym účastníkom národnoslobodzov-

Konferencia sa zišla vo veľmi zložitej medzinárodne-politickej situácii, konkrétne u nášho východného suseda, na Ukrajine. No a táto téma prirodzene rezonovala aj v diskusiách.

Na záver sa predseda J. Petráš poďakoval za odvedenú prácu všetkým členom oblastného výboru a členom komisií a odovzdal im ďakovný list. Jemu a tajomníčke oblastnej organizácie sa zase za odvedenú prácu odovzdaním vyznamenaní ÚR SZPB poďakoval V. Longauer. J. Petráš si prevzal Medailu za obetavú prácu v prospech SZPB a E. Díteová Medailu M. R. Štefánika III. stupňa. **-ED-**

O oblastnej konferencii vo Svidníku (19. 3.) sme informovali už v minulom čísle, no M. Sabolová nám k tomu dodala, že predseda ZO SZPB v Giraltovciach Vladimír Osif odovzdal predsedovi SZPB P. Sečkárovi pamätnicu na partizánsku skupinu Čapajev, ktorú svojpomocne postavili členovia jeho organizácie.

No a druhým doplnením bolo, že atmosféru svidnického rokovania spríjemnilo hudobno-spevácke Trio Tropár, ktoré zaspievalo pesničky oslavujúce hrdinské činy vojakov a civilných obyvateľov. **M. SABOLOVÁ**

Podakovanie

Vážený pán predseda ÚR SZPB Pavol Sečkář.

Dovoľte, aby som Vám v mene ZO SZPB Istebné srdečne poďakoval za Vašu osobnú účasť na spomienkovej slávnosti k 70. výročiu oslobodenia obce a vyzdvihol neoceniteľný a príkladný vzor pre naše aktivity a prácu s mládežou. Vaša návšteva bola dôkazom, že nezabúdate na hodnoty, ktoré nezištne a z presvedčenia robia základné organizácie na najnižších stupňoch, a Vy ste jedným z nás.

Vážený pán predseda, úprimne Vám ďakujeme, že ste prišli medzi nás a prispeli tak ku dôstojnému priebehu osláv, keď Váš stručný príhovor zaletel do srdc všetkých prítomných a vyvolal u našich občanov veľké odozvy a úctu k pamiatke padlým počas národnoslobodzovacieho boja za slobodu budúcich generácií.

Dušan Sabol, ZO SZPB Istebné, 9. 4. 2015

Vojenská päťdesiatka potešila turistov krásnym počasím

V sobotu 11. apríla sa uskutočnil jubilejný 40. ročník diaľkového turistického pochodu Vojenská päťdesiatka pri príležitosti 70. výročia oslobodenia Trenčína, ktorú zorganizovali trenčianske kluby slovenských turistov Dukla a TTS, ObIV SZPB a ZV SR.

K tohtoročnej klasickej 50 km trase z Trenčína a 25 km z Krásnej Vsi na Jankov vŕšok pribudli tri 15 km trasy z Karolintálu na Jankov vŕšok. Na kratšie trasy turistov z Trenčína odviezol autobus.

40. ročník si účastníci pochodu skutočne užili. Počasie bolo slnečné, výhľady do okolia nádherné a nálada výborná. Potvrdila nám to aj najstaršia turistka Marta Trebatická z Nového Mesta nad Váhom. Onedlho oslávi deväťdesiatku, ale ako povedala: „Na vojenskú päťdesiatku idem vždy keď sa dá.“

Na päťdesiatkilometrovú túru sa vydali aj vojaci zo ženijného práporu v Sereďi Filip Kaštier a Matúš Antol. „Túru sme zvládli za osem hodín. Mohlo to byť lepšie, ale užili sme si to. Veľmi pekný úsek bol z Krásnej Vsi do Uhrovcu.“

Turisti si po oddychu mohli pozrieť nové mú-

zeum venované partizánskej brigáde J. Žižku, udržiavané bunkre z druhej svetovej vojny a pamätník SNP. Nakoniec položili vence k pamätníku a autobusom sa odviezli späť do Trenčína.

Štatisticky nám turistické podujatie vyhodnotila vedúca OKST Dukla Trenčín Janka Salviany: „Krásne počasie tento rok vylákalo rekordných 293 účastníkov pochodu, z toho 120 vojakov. Na 50 km trase bolo 102 vojakov, 4 vojačky, 48 mužov, 9 žien a 1 dieťa. Najmladší bol 12-ročný Mário a najstarší 73-ročný Jozef. Na 25 km trase bolo 7 vojakov, 3 vojačky, 21 mužov, 10 žien a 4 deti. Najmladší bol 8-ročný Dominik a najstarší 80-ročný František. Na krátke trasy sa vybralo 34 mužov, 44 žien, 6 detí. Najmladšia bola 7-ročná Ad'ka a najstaršia 89-ročná pani Marta. Všetkým zúčastneným srdečne gratulujeme k úspešnému príchodu do cieľa.“ **Oľga KAJABOVÁ**

V Trebišove sa zrodila dohoda o spolupráci

21. apríla 2015 primátor mesta Trebišov Marek Čižmár a predseda ObIV SZPB v Trebišove Milan Urban podpísali Dohodu o vzájomnej spolupráci.

Jej obojstranná prospešnosť bude spočívať v ochrane a starostlivosti pomníka a vojnových hrobov 267 červenoarmejcov, ktorí sú pochovaní na Mestskom cintoríne, vrátane pamätnej tabule s menami padlých Trebišovčanov v boji proti fašizmu. Rovnako tak pri organizovaní slávností a pietnych aktoch 8. mája, 29. augusta a 1. decembra (oslobodenie Trebišova a okolitých obcí).

Partneri sa tiež dohodli využívať dvojtyždenník Bojovník v miestnych školách.

Mesto Trebišov poskytne za výhodnú cenu kanceláriu pre ObIV SZPB Trebišov a zaviazalo sa aj bezplatne zapožičiavať zasadačiu miestnosť pre 4 základné organizácie SZPB na členské schôdze, slávnostné akty a podujatia. Trebišovskí protifašisti okrem toho získajú za prijateľných finančných podmienok aj autobus (na oslavy Dňa víťazstva nad fašizmom, na SNP a KDO).

No a najdôležitejšie je, že zmluvné strany sa dohodli na spoločnom postupe proti prejavom násilia, hanobenia tradícií, diskriminácie, neonacizmu a iným, ktoré sú v rozpore s demokraciou a právnym poriadkom SR. **- MU -**

25. marca sa v Trenčíne konalo zasadnutie Rady Historickkej odbojovej skupiny 1. ČSA na Slovensku, ktoré riadil podpredseda HOSk Jozef Schulz

Prerokovaná bola správa o činnosti rady a plán práce a aktivít do konca roka 2015 s dôrazom na 70. výročie oslobodenia Červenou a rumunskou armádou a skončenia 2. svetovej vojny v Európe. Zasadnutie tiež zvolilo nového predsedu HOSk, ktorým sa stal pplk. v. v. Jozef Schulz, a troch podpredsedov pre regióny: Západoslovenský – Miroslav Malay, Stredoslovenský – pplk.

v. v. Jaroslav Bulko, a Východoslovenský – Mirko Liba. Zvolilo aj delegátov s hlasom rozhodujúcim na XVI. zjazd SZPB. Do funkcie predsedu SZPB odporučilo zvoliť Pavla Sečkára a do funkcie tajomníka ÚR SZPB Viliama Longauera.

Na zasadnutí boli prítomní hostia: prezident ZV SR Tomáš Švec a predseda Klubu vojenskej histórie – protifašistického

odboja ZO SZPB Trenčín 1 Miroslav Ondráš.

Súčasťou programu stretnutia bolo aj polozenie kytice k pamätnej tabuli generálov SNP, ktorá je umiestnená na budove veliteľstva Pozemných síl OS SR. Tohto aktu sa zúčastnil aj predseda oblastného výboru SZPB v Trenčíne Ján Holička

Po pietnom akte prijal delegáciu HOSk 1. ČSA na Slovensku zástupca veliteľa PS OS SR plk. gšt. Karol Navrátil. Novozvolený predseda HOSk Jozef Schulz poďakoval za prijatie a ocenil skutočnosť, že Ozbrojené sily SR sa hlásia sa k pokrokovému odkazu SNP a dôstojne chránia pamiatku jeho vojenských predstaviteľov. V neformálnej besede sme sa navzájom informovali o najbližších úlohách. Po spoločnom fotografovaní pri replike historického kanóna sa prijatie skončilo. **Jozef SCHULZ**
predseda HOSk 1. ČSA na Slovensku

Pred pietnym aktom: Zľava – J. Schulz, M. Liba, M. Malay, P. Líška a J. Holička.

Nezabúdajme na históriu písanú krvou obetí fašizmu

Spomienkovým aktom kladenia vencov pri Pamätníku umučených na Brezine si 14. apríla obyvatelia Trenčína pripomenuli 70. výročie oslobodenia mesta v druhej svetovej vojne. Popri poslancoch NR SR a delegáciách miestnej a krajskej samosprávy sa aktu zúčastnili aj zástupcovia veľvyslanectiev Bieloruska a RF, delegácia Veliteľstva pozemných síl OS SR, priami účastníci protifašistického boja s členmi SZPB, delegácie klubu ZV SR, JDS a občianska verejnosť a nechýbali ani najmladší žiaci zo Základnej školy na Hodžovej ulici.

Odhalená skutočná tvár nacizmu

Po položení vencov k pamätníku sa účastníkom prihovorel trenčiansky primátor Richard Rybníček. Spomenul posledné mesiace vojny, keď Nemci už ustupovali a ešte na záver sa vyzúrili na obyvateľoch Trenčína a okolia. Ich výsledkom boli obeť nájdené v masových hrobách v Dušovej doline. Venovaný im je pamätník, na ktorý účastníci spomienky práve položili vence. Na primátrove vystúpenie nadviazal účastník protifašistického boja Pavol Liška, ktorý okrem iného pripomenul ra-

dosť obyvateľov, ktorí vítali vojská 2. ukrajinského frontu a rumunské jednotky. V bojoch o Trenčín a okolie padlo 1380 Rumunov a 1255 sovietskych vojakov a zahynulo tiež 171 civilistov.

Po skončení vojny našli na Brezine sedem hromadných hrobov, kde bolo zahrabaných 69 obetí fašistického mučenia. Z nich bolo 61 mužov a 3 ženy. Zabili ich ranou do tyla, dvoch mužov usmrtili a dvom mužom a jednej žene rozbili lebky. Identifikovať sa podarilo iba 43 obetí.

Pamätne medaily pre účastníkov protifašistického boja

Počas tradičného stretnutia primátora s priamymi účastníkmi protifašistického boja odovzdal predstaviteľ veľvyslanectva RF Jevgenij Karpuchov pamätnú medailu pri príležitosti 70. výročia ukončenia druhej svetovej vojny vojnovým veteránom a účastníkom protifašistického boja Antonovi Kotlebovi, Michalovi Lajčákovi, Pavlovi Liškovi, Štefanovi Šteflovicovi, Alfonzovi Bučkovi, Pavlovi Múčkovi, Margite Adameovej, Márii Mištinovej, Júliusovi Kusému, Viere Šagátovej, Helene Kšiňanovej a Zuzane Adamé.

Toho istého dňa sa na Úrade TSK zišlo vyše tridsať účastníkov bojov za slobodu z Trenčianskeho a Bánovského okresu, ktorí si od brig. gen. Juraja Krištofoviča prevzali pamätnú medailu k 70. výročiu

Pamiatke padlých sa prišla pokloniť delegácia trenčianskeho oblasťného výboru.

SNP a ukončeniu 2. svetovej vojny. Predseda TSK Jaroslav Baška odovzdal oceneným ďakovné listy a sklenené čaše s nápisom „Ďakuje-

me“. Slová vďaky gravírovali žiaci Strednej odbornej školy sklárskej v Lednických Rovniach.

Text a foto: Olga KAJABOVÁ

Odovzdanie pamätnej medaily

Posledným žijúcim priamym účastníkom protifašistického odboja, ktorý so zbraňou v ruke pomáhal vyháňať a poraziť fašizmus Poľtárskej ZO SZPB, je Július Ďurian.

Narodil sa 21. 8. 1924 v roľníckej rodine. Po vypuknutí SNP dobrovoľne narukoval do neďalekého Kalinova, kde pôsobila brigáda Za oslobodenie Slovanov (skupina oddielu Thälmann).

Po krátkom výcviku a zložení partizánskej prisahy bojoval v úsekoch Stará Hali, Oremov Laz a Zaježová. Ďalej operoval v okolí Poľany a Prašivej. Pri nevydarenej diverznej akcii bol koncom novembra 1944 zajatý. Väznili ho v Hriňovej a Hronskej Dúbrave.

Nasledoval eskort do nemeckého koncentračného tábora v Erfurte nad Mohanom, odkiaľ ho v máji 1945 vyslobodila americká armáda. Domov k rodine sa vrátil s podlo-

meným zdravím až začiatkom augusta 1945.

Július Ďurian dostal za účasť v protifašistickom odboji pamätnú medailu SNP, československú vojenskú medailu Za zásluhy II. stupňa a viaceré ďalšie vyznamenania. Naostatok bol poctený pamätnou medailou pri príležitosti 70. výročia SNP a ukončenia 2. sv. vojny. Žiaľ, vzhľadom na vysoký vek a zhoršený zdravotný stav mu ju mohli udeliť len doma. Prevzal ju z rúk predsedu a tajomníka ZO SZPB Ladislava Kamenského a Jána Iždinského. V druhej debata s nimi si Július Ďurian zaspomínal na ťažké situácie počas SNP, na svoje väznenie i na návrat domov.

ZO SZPB v Poľtári

Pamätník osloboditeľom v Tornali bol v ČSR prvý

15. apríla 2015 sme si pripomenuli 70. výročie odhalenia prvého pamätníka vojakom Červenej armády v bývalom Československu. Takmer mesiac pred ukončením vojny im ho postavilo vďačné mesto Tornala.

Primátorka mesta Anna Szegedy v spolupráci s miestnou ZO SZPB zorganizovala pri príležitosti tohto jubilea spomienkové oslavy. Veľvyslanectvo RF tu zastupoval Nikolaj S. Ryžov, OblV SZPB v R. Sobote podpredseda Štefan Baláž a predseda HDK Jozef Púpala. Samozrejme, že najvážnejším hosťom bol bývalý červenoarmejec plk. Ladislav Sládek.

Zaujímavosťou tohto stretnutia bolo, že slávnostný

príhovor predsedu ZO SZPB Mariana Zelinu zaznel aj v maďarskom a v skrátenej verzii i v ruskom jazyku.

Súčasťou programu bolo tiež vystúpenie študentov Tornalského gymnázia, ktorí pripravili kultúrny program a v jeho dramaturgii neopomenuli ani na akordeóne sprevádzanú „Kaťušu“.

Súčasťou spomienkových osláv bolo odovzdanie ďakovných listov primátorky Tornale štyrom členom SZPB a zástupcovi veľvyslanectva RF v SR za ich dlhoročnú aktívnu prácu pri organizovaní spomienkových osláv a ďalších podporných podujatí.

* * *

Pamätník v Tornali bol teda odhalený 23 dní pred koncom vojny. A preto mi nedá nespomenúť nezrovnalosť jeho datovania v katalógu vojnových pamätníkov (v ruštine), kde sa na str. 90 nesprávne uvádza jeho dátum odhalenia v októbri 1948.

Jozef PUPALA (Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Ocenení Štiavničania

Zľava: primátor Peter Antal a zahraničný vojak Jozef Kopčan.

15. apríla 2015 sa v Žiari nad Hronom konalo slávnostné odovzdávanie pamätných medailí k 70. výročiu SNP a ukončenia 2. sv. vojny.

Zúčastnila sa ho prednostka OÚ v Žiari nad Hronom Andrea Žiaková, primátor Žiaru nad Hronom Peter Antal, predseda OblV SZPB a predseda ZO SZPB v Žiari nad Hronom Jaroslav Bulko a Ľubomír Jančula.

Z našej ZO SZPB boli vyznamenaní: zahraničný vojak Jozef Kopčan, partizán v SNP Martin Lukáč a Filip Danninger z domáceho odboja.

V. POPRAC, predseda ZO SZPB v B. Štiavnicí

ZO SZPB Petrovce na Slavíne

4. apríla 2015 zorganizoval výbor ZO SZPB v Petrovciach, okres Vranov nad Topľou, v spolupráci s oblasťným výborom SZPB vo Svidníku autobusový zájazd pre členov miestnej organizácie na oslavy 70. výročia oslobodenia Bratislavy.

Položením kytice kvetov si uctili pamiatku padlých príslušníkov Červenej armády a so záujmom si vypočuli príhovory predsedu vlády SR Roberta Fica a ministra zahraničných vecí RF Sergeja Lavrova (viď Bojovník 8/2015). Škoda len, že náš prezident Andrej Kiska nenašiel toľko odvahu a spoločenského taktu, aby spoločne s predsedom vlády SR a ministrom zahraničných vecí Ruskej federácie vyjadril v mene slovenského národa i národnosť žijúcich na Slovensku hlbokú úctu a prejav vďaky všetkým vojakom bývalého Sovietskeho zväzu a rumunskej armády, ktorí obetovali svoje životy pri oslobodení Slovenska spod fašistického jarma. Osláv sa zúčastnil samostatne so svojím „minisprievodom“, za čo si vyslúžil oprávnenú kritiku.

Členovia ZO SZPB z Petrovca symbolickým rozvinutím kópie bojovej zástavy partizánskeho zväzku Čapajev na Slavíne vyjadrili pod-

poru myšlienke slovanskej vzájomnosti a spolupatričnosti k národom a národnostiam, ktorých príslušníci aj formou partizánskeho boja sa podieľali na víťazstve nad fašiz-

mom. Na záver osláv sa členovia ZO SZPB stretli na krátkej besede s predstaviteľom ruského veľvyslanectva Jevgenijom Borisenkom.

Michal PETER

(Redakcia Bojovník však účastníkom tohto zájazdu vyčíta, že nevenovali pozornosť prítomnosti pravej „čapajevky“, pani Anne Bergerovej. Neobišiel ju ani S. Lavrov, zostúpil k nej po schodíčkoch a osobne jej vyjadril svoju vďačnosť – pozn. -vmi-)

Tento záber členov ZO SZPB Petrovca s rozvinutou replikou bojovej zástavy partizánskeho zväzku Čapajev pred pamätníkom na Slavíne sa mohol stať historickým, keby sa fotografovanie boli trochu viac zaujímali aj o to, kde sú ich bojové vzory.

Medzi martinskými veteránmi si medailu ministerstva obrany preberá aj plukovníčka Mária Pelcrová.

Správni ľudia idú vyrovnaným krokom, len po

Každá vojna je nezmyselná...

...pretože najviac bolesti a utrpenia prináša nevinným ľuďom. Aj toto si pripomenuli obyvatelia Slovenskej Lupče pred Pomníkom oslobodenia, pri symbole sedemdesiatročného mieru.

Slovenská Lupča bola oslobodená 23. marca 1945 sovietskymi a rumunskými vojskami.

Niektorí z nich položili za našu slobodu to najcennejšie, vlastný život. Pochovaní sú na našom miestnom cintoríne a ostanú spomienkou pre ďalšie generácie obyvateľov, ktoré poznajú alebo budú poznávať tieto historické udalosti len z učebníc a z rozprávania

Pre Lupčanov je tragickým dátumom aj 19. marec 1945. V tento deň boli muži vo veku od 16 do 60 rokov odvezení do pracovného tábora v rakúskom Strasshofe, pričom mnohí z nich zahynuli, ešte skôr ako sa tam dostali. Ďalší tam skúsili nehostinné a kruté pracovné podmienky i zaobchádzanie.

Miroslav MACÁK, starosta obce, predseda MO a člen predsedníctva ObIV SZPB
snímka Eva Gránerová

Jasne a stručne

Z Tajova prišla od Ladislava Surrovčíka len suchá správa: Dnes si pripomíname 70. výročie oslobodenia, uctili sme si pa-

miatku padlých vojakov a občanov Tajova.

Pamätná tabuľa v Tajove pripomína, že oslobodený bol 2. apríla 1945 a padlo pri ňom 7 miestnych obyvateľov.

Pri pamätníku osloboditeľov v Radvani nad Dunajom

V Radvani nad Dunajom sme si pamiatku oslobodenia príslušníkmi výsadku Dunajskej flotily pripomenuli 28. marca 2015 pri pamätníku, ktorý stojí presne na mieste ich vylodenia pred 70 rokmi.

Spolu s nami si na tie časy prišli zaspomínať predstavitelia veľvyslanectva RF Jevgenij Borisenko, predseda ObIV SZPB v N. Zámkoch Jozef Marunič, členovia ZO SZPB v Komárne na čele s predsedom Pavlom Tauskom, členovia ZO SZPB v Hurbanove vedení členom oblastného výboru Mirošom Melichom, členovia ZO KSS Komárno na čele s predsedom Jozefom Petrášom a členovia OZ Policajt vo výslužbe okresu Komárno na čele s Rozáliou Tauskovou.

Po privítaní zaznela hymna RF a príhovor predsedu ZO KSS Jo-

zefa Petráša, približujúci priebeh bojov na Dunaji a jeho ľavom brehu.

Smutnou záležitosťou tohtoročnej oslavy bola absencia starostu Radvan nad Dunajom (pomník sa nachádza v katastri obce). A to napriek písomnej pozvánke od predsedu ZO SZPB Komárno. No a ešte smutnejšie je, že oslav oslobodenia Radvane nad Dunajom sa nezúčastnil ani jeden miestny občan. Takto je to už od štátneho prevratu z roku 1989.

Slovenská hymna na záver pietnej spomienky to iba zvýraznila. Pavol TAUSK, predseda ZO SZPB Komárno

V Komárne sa po vyše desiatich rokoch objavili aj žiaci

V Komárne je po prevrate z roku 1989 dosť problematické pripomínanie si svojho oslobodenia vojskami Červenej armády. Južné Slovensko bolo totiž zabraté Maďarským kráľovstvom, ktoré bolo najväčším Hitlerovým spojencom. Preto to veľa pôvodných obyvateľov dodnes chápe inak ako oslobodenie.

Pred niekoľkými málo rokmi ich podporili aj niektorí poslanci maďarského parlamentu v Budapešti, keď navrhovali, aby sa oficiálne hovorilo o okupácii zo strany Sovietskeho zväzu, a nie o oslobodení. Nebezpečné je, že dnes si túto teóriu osvojujú mladí ľudia, ktorí síce nemajú s vojnou žiadne skúsenosti, no o to ľahšie sú manipulovateľní novodobými „vykladačmi dejín“.

Jednoznačným zrkadlom tejto situácie je fakt, že primátor mesta a aj prednosta okresného úradu už roky posielajú za seba na tieto oslavy svojich podriadených. Najvyššími predstaviteľmi boli preto zastúpení len

SZPB, KSS, občianske združenie Policajt vo výslužbe a gymnázium s vyučovacím jazykom slovenským.

Príhovor k prítomným mal vedúci školstva a kultúry mestského úradu Gabriel Weszelovszký. Pripomenul v ňom všeobecne hrôzy vojny, ale konkrétne o oslobodzovacích bojoch Komárna nepovedal skoro nič.

Príjemným prekvapením pietneho aktu bolo, že riaditeľ gymnázia Ľudovíta Jaroslava Šuleka Ondrej Gajdáč priviedol so sebou aj niekoľko žiakov, čo sa v Komárne nevidelo už vyše 10 rokov.

Pavol TAUSK, predseda ZO SZPB Komárno

Slovenská Lupča.

V Dolnom Kubíne položili veniec k pamäti Sečkár, primátor Roman Matejov, predseda Ružomberok, predseda ZO SZPB D. Kubín Ján Sporka. Pred príhovorom si na oslobodzovanie Do-

Radvan nad Dunajom.

Komárno.

21. marca 2015 uplynulo 70 rokov pamiatku neznámeho rumunského vojaka. Je pochovaný na cintoríne a hoci... Vždy niekto zapáli sviečku, alebo... Spolu s ním padli aj ďalší; všetkým... SNP Vladimíra Strmeňa. Jeho sv... zúčastnil aj zástupca ruského veľv... Vo vojnových časoch ľudia neváh... hodnoty otočili. Žijeme v dobe, keď... pomenovať spoločenské dianie pra... níci protifašistických bojov určite...

behaji a komedianti tancujú dobové tanečky

Liptovský Mikuláš s novinkami

62 dní tvrdých bojov trvalo oslobodzovanie Liptovského Mikuláša. A hoci bolo dosiahnuté 4. apríla, tento rok sme si ho pripomenuli už 28. marca. Samozrejme, že na našom najpietnejšom mieste, na háji Nicovô.

Tohtoročným oslavám predchádzala rekonštrukcia bojov na kóte 729 – háj Nicovô, ktorú spolu s mestom zorganizovali členovia klubov vojenskej histó-

rie z Čiech a Slovenska s hlavným vedením klubu vojenskej histórie POLOM zo Žiliny.

Rekonštrukcia bojov pritiahla asi 1 500 väčšinou mladých ľudí.

Tohtoročných osláv sa zúčastnila aj veľvyslankyňa ČR v SR Livia Klausová, ktorej rodokmeň vychádza z tunajšej obce Bobrovec.

Súčasťou týchto osláv bol aj seminár

pre učiteľov ZŠ a SŠ mesta L. Mikuláš a osobitne pre žiakov prednášky o protifašistickom odboji na Liptove a o oslobodzovacích bojoch L. Mikuláša. Klub vojenskej histórie Ostrô k tomu pre žiakov usporiadal ukážky dobových zbraní a výstroja vojakov a partizánov.

Počas dvoch dní sa prednášok a ukážok s pedagogickým sprievodom zúčastnilo 450 žiakov.

Ján Machovič

...tníku na Hviezdoslavovom námestí predseda SZPB Pavol Róbert Fajta a tajomníčka Alžbeta Špirková z OblV SZPB Ján Mihál' a predseda OV KSS a podpredseda ZO SZPB

...ného Kubína zaspomínal priamy účastník Jaroslav Prokop. D. SABOL, snímka 5. Novák

4. apríla si svoje oslobodenie pripomenuli Bojnice. Primátor František Tám pri tejto príležitosti povedal:

„Ak si chceme uchovať morálny kredit a niesť odkaz padlých, sme povinní neustále pripomínať si udalosti druhej svetovej vojny. Mnohí mladí povedia, veď je tomu už 70 rokov, prečo nám to stále pripomínate? Práve preto, aby sa vedelo, že sloboda nie je zadarmo. Aby sme nezabudli, aby sme sa vyvarovali chýb minulosti, aby sa neoživovali symboly, ktoré v mnohých stále vyvolávajú strach a obavu. To, že sloboda a pokojný život nie je ani dnes samozrejmosťou, nám dokazujú udalosti odohrávajúce sa blízko našich východných hraníc.“

...od oslobodenia obce Čerín. Presne v tento deň sme si uctili vojaka, ktorý pri oslobodzovaní našej obce položil život. Jeho totožnosť nepoznáme, jeho hrob nikdy nie je prázdny. položí kvety na jeho pomník.

...sme venovali spomienku za prítomnosti priameho účastníka boja. Jeho prítomnosť obohatilo naše slávnostné podujatie, na ktorom sa zúčastnilo veľké množstvo ľudí. Prítomnosť Michail Alexandrovič Mačechin.

...ali za pravdu a slobodu riskovať životy, no dnes akoby sa od nás vyžaduje odvaha riskovať za spravodlivosť chýba, a tí, čo sa odvážia riskovať, sa ocitajú v nemilosti. Takýto výsledok si účastníci nemohli želáť.

Jana MAJEROVÁ, členka ZO SZPB Špania Dolina

Obec a ZO SZPB Dolné Vestenice usporiadali pietnu spomienku pri 70. výročí svojho oslobodenia 11. apríla 2015.

Slávnostnú atmosféru spestrilo vystúpenie detí zo Základnej a materskej školy Dolné Vestenice, mažoretiek a dychovej hudby Hradišťanka.

Počas slávnostnej schôdze boli udelené vyznamenania trom žijúcim pamätníkom týchto dní – Márii Dvončovej, Márii Masárovej a Michalovi Cvopovi. L. KYTKOVÁ

Vďaka za mier, zaznelo v Komjaticiach

Komjatice si 70. výročie svojho oslobodenia pripomenuli 27. marca 2015 pri pamätnej tabuli pred obecným úradom. Oslavy sa zúčastnili zástupcovia obce, predstavitelia SZPB a spevácky súbor Nádej, ako aj žiaci základnej a materskej školy so svojimi pedagógmi.

A tak tu v podaní piataka Marka Kolára zaznela báseň Vďaka za mier, v podaní súboru Nádej pieseň Komjatický kraj, ty si celý boľavý, vedľa tvojho kostolíčka tečie potok krvavý..., ktorú zložila tunajšia rodáčka Helena Bartrová, priamy svedok bombardovania obce.

Starosta Peter Hlavatý v príhovore použil slová generála Ludvíka Svobodu a zdôraznil, prečo si treba pamiatku vojnových obetí neustále pripomínať. Všetkým zaželal, aby v budúcnosti o vojne počúvali len o historikov.

Spomienku na bombardovanie obce oživila predsedníčka ZO SZPB Mária Rajnohová. Pripomenula, že 27. a 28. marca zahynulo pri bombardovaní Červenou armádou až 57 ich rodákov (37 zranených), pretože sovietske letectvo malo za úlohu „zničiť fašistické opevnenie nemeckej armády v našej obci“.

S príhovormi sa potom pripojili tajomníčka OblV SZPB Nové Zámky Magdaléna Nováková a riaditeľka ZŠ s MŠ Marta Gocníková.

Komjatice boli oslobodené 28. 3. 1945 vojakmi 2. UF maršala R. J. Malinovského. Predseda ZO SZPB Komjatice

Keď som si pred časom prečítal článok od priameho účastníka bojov s fašizmom Demetera Kriška, ktorý bol pôvodne predurčený pre ročenku odbojárov, okamžite som vedel, že do rúk sa mi dostala „bomba“. Pretože ak sú pravdou tvrdenia, že Tokajčania boli pred svojou tragédiou ním osobne od Kukorelliho varovaní, tak ide o podstatnú zmenu nazerania na okolnosti tokajčkej tragédie. Preto som sa v rozhovore s D. Kriškom a historikom Jozefom Rodákom pokúsil a aj som našiel dôkaz, že...

...Tokajčania naozaj boli varovaní!

V povojnovej historiografii sa moment o varovaní obyvateľov Tokajka nikdy neobjavil. Alebo áno?

JR: – Nie, neobjavil.

Prečo nie?

DK: – Je to aj moja zásluha. Bolo mi totiž strašne trápne čo i len pomyslieť si na to, že starosta na varovanie reagoval neskoro. Mlčal som aj kvôli jeho synovi, ktorý vždy, keď som prišiel do Tokajka, mi ďakoval, že som mu zachránil život.

(Dcéra zachráneného starostovho syna Michala Panova pani Anna Galčíková mi v telefonickom rozhovore 17. apríla 2015 potvrdila, že jej otec sa zachránil vďaka D. Kriškovi, že do smrti jej otca sa s D. Kriškom často vidali a neraz sa o Tokajčkej tragédii rozprávali. Prečo však nikdy o tom nechcel jej otec rozprávať? Lebo to vraj malo ostať „tam“. My sa však časom i napriek tomu pokúsime v rozhovore s pani A. Galčíkovou to odhaliť dostať. Lebo, žiaľ, jej zachránený otec už nie je medzi nami.)

Veď si uvedomme, že traja členovia vedenia obce neakceptovali posolstvo náčelníka štábu brigády Čapajev L. Kukorelliho, ktoré som im doručil. V ňom sa hovorilo (bolo v ruštine) o „nemedlennej“ (o okamžitej) evakuácii. Ale vžime sa aj do ich situácie. Dedina, majetok, dobytok... Navyše to nebolo prvé vojnové nebezpečenstvo. Ľudia si teda zrejme mysleli, že prehrmá a opäť sa vyjasní.

Ako ste sa vy do toho „zamontovali“?

DK: – Večer pred tragédiou, asi okolo pol ôsmej večer, prišiel za mnou do školy do Piskoroviec pomocník náčelníka štábu partizan-

skej brigády Čapajev (tu sme mali niečo ako vysunutý štáb) a hovorí po rusky: „Dimitrij, po prikazu načelníka štábu tebe sledujet idi v Tokajik, sozvať predstavitelej sela s tem, što by nemedlenno evakuovali.“ (Dmitrij, na rozkaz náčelníka štábu máš ísť do Tokajka, tam zvolaj obecne zastupiteľstvo, aby okamžite evakovali.) Len na okraj tu chcem vyzdvihnúť veľkú zásluhu Kukorelliho, že myslel na civilné obyvateľstvo i v čase, keď im to horelo pod nohami.

V Tokajiku som mal už evakovaného brata Andreja, toho som po príchode poprosil, aby ich všetkých zvolal, lebo ja som nevedel ani meno starostu, ani kde býva... Brat behom desiatich minút zohnal jeho i troch členov zastupiteľstva.

A tak som im to všetko tlmočil. Vypočuli si ma so zvesenými hlavami. Prvá reakcia starostu, taká z chodu, bola, že „keď máme zomrieť, tak radšej doma na rodnej hrude, ako niekde inde na nezná-

mom mieste“. Z ostatných troch sa nikto ani neozval a ani sa ma na nič neopýtal.

Po chvíli sa zase ozval starosta a riekol: „Keď máme evakuovať, tak kde?“ Ja na to, že jediným východiskom je cez Vyšný Hrabovec ku hradskej a smerom k Vranovu.

Lebo smerom ku Stropkovu to bolo zakázané, evakuované a teda mŕtve pásmo. Dalo sa síce ísť aj na Piskorovce, no to bolo do kopca...

Starosta na to zareagoval, že hneď ráno dá spoluobčanom o tom vedieť, aby sa pripravili na evakuáciu. Ja

lom Medvecom i s Petrom Stropkovským, ktorí tragédiu prežili. V roku 1969 som tu robil takú prvú pamätnú izbu. „Naozaj, krásna bola,“ doplnil D. Kriško.

S M. Medvecom som sa stretával často, pretože to bol náš lektor. Býval som prítomný, keď do Tokajka

prichádzali školské výpravy..., no nikto a nikdy nehovoril o nejakom varovaní obyvateľov.

DK: – Oni dvaja vlastne o tom ani nemohli vedieť. Veď neboli prítomní toho rozhovoru. Navyše si uvedomme vtedajšie pomery. V To-

19. novembra 1944 bol Tokajik za podporu partizánskej brigády Čapajev vypálený. Tridsaťdva dospelých mužov bolo zavraždených a ostatných odvliekli. Na miestnom cintoríne pamiatku na túto udalosť pripomína pomník z roku 1959 od akademických sochárov F. Gibalu a L. Beisetzera – Návrat do vypálenej obce. Tragickú udalosť dokumentuje aj tunajšie múzeum.

som mu na to opäť zdôraznil, že je tu predsa pokyn „nemedlenno“, čiže okamžite a neodkladne. A dodal som, veľmi dobre sa na to pamätám, otázku, čo keď ráno bude už neskoro?

Čo na to naša historiografia? Vie sa o týchto okolnostiach?

JR: – Nevedela, ja to tiež počujem po prvýkrát.

Osobne som sa poznal s Micha-

kajiku vtedy nebol miestny rozhlas, ba nebola tam ani elektrina.

Ak by bol rozhlas, tak i sám vystúpim a poviem, o čo ide. To som mal sám obchádzať neznámu mi dedinu dom od domu? Michal Panov zomrel už pred rokom, no jeho dcéra, na šťastie, pozná detailne z rozprávania, ako to bolo.

Tu si treba uvedomiť to podstatné. Že nebyť tejto mojej misie, tak Michal Panov by nikdy neutekal. Veď Nemci neboli v Tokajiku prvýkrát. A zutekal práve preto, lebo ho informoval otec, keď prišiel domov.

Zutekal aj môj brat Andrej, ktorý tam bol evakuovaný. Lebo žil v škole a počul o tom. S ním zutekal aj bratranec Janko. Čiže nezachránil sa nikto viac, len títo traja. Podotýkam, že toto som ja v tej noci ešte nevedel.

Po stretnutí s Tokajčanmi ste sa vrátili domov...

DK: – ...Chcel som Kukorelliho pobočníka informovať, ako som pochodil. No domáca pani, vdova po riaditeľovi školy v Piskorovciach, mi povedala, že ten sadol na koňa a odišiel hneď po mne.

Ráno som sa opäť vydal do Tokajka, v nádeji, veď po nemecky viem, že sa mi, možno, čosi podarí aj zachrániť... Tak som rozmýšľal. Lenže z piskoroveckej kostolnej veže začal smerom ku mne z guľometu strieľať ruský partizán. Otočil som sa a vydal sa k nemu. Zbadal som len, ako sa Nemci plazili do Ďapalovského lesa. Partizán strieľal po nich a mne tým v podstate zachránil život.

Nemci sa stiahli... bolo ticho... Na to sa vynorili dva malé tanky českej výroby a išli smerom na Sitnicu. Potom sa znova vynorili Nemci a ja som stále v sebe živil presvedčenie, že musím ísť do Tokajka a presvedčiť sa, ako je tam.

No zase som sa vrátil. Už tri mesiace som totiž pred Nemcami skrýval doktora Sobela a tak sa mi v hlave zrodila otázka, že či ho nechám napospas Nemcom, aby ho zlikvidovali?

Vrátil som sa, stihli sme sa pripraviť a stiahnuť do lesa. V podstate práve vtedy vošli do Piskoroviec Nemci, po ktorých guľometčiek strieľal.

Čoskoro sa ukázalo, že ako prvý vypálili Tokajik, potom Vyšný Hrabovec a po nich Piskorovce a ďalšie dediny. Čiže, podľa mňa, vypálené neboli 20. novembra 1944, ako sa uvádza, ale už 19-teho. Lebo keď sme tam 20-teho prechádzali, tak zo spálenisk už dym vôbec nevyhádzal. Asi to uhasil dážď. Prítom pršalo v noci z 19. na 20-teho novembra.

Opäť otázka na historika, čo o tom súdíte?

JR: – Ja som sa s týmito poznatkami nestretol. Keď som však riešil historickú tému fašistických represálií na východnom Slovensku, tak predtým som navštívil niekoľko archívov. No a v jednom archíve ministerstva vnútra mi človek, ktorý mi tieto materiály dával k dispozícii, povedal, že „táto otázka sa ešte bude prešetrovať orgánmi ministerstva vnútra“, lebo podľa jeho informácií „niekto z Tokajka zradil“ vlastných spoluobčanov.

K prešetreniu, žiaľ, nedošlo, lebo tieto záležitosti mali pomerne pomalší priebeh a... skrátka, niekde to zakapalo.

V. MIKUNDA

„Mal som z toho taký zlý pocit, že som nepochodil,“ hovorí D. Kriško (vľavo). „Moja misia sa skončila nie že fiaskom... aj preto som s tým nešiel na verejnosť!“

Ako sa hľadá stratený bombardér z druhej svetovej vojny

Teoreticky je to pomerne jednoduché: nájdite 6 aktívnych študentov a dajte im miniponorku

Príbeh je starý už vyše 72 rokov. Zúrila vojna. Briti poslali bombardér zničiť obávanú hitlerovskú vojnovú loď Tirpitz. Takmer 43000-tonový kolos Tirpitz bola druhá vojnová loď kategórie Bismarck, ktorá bola pýchou nemeckej Kriegsmarine s prezývkou Osamelá kráľovná severu. Brázdila vody nórskych fjordov a roznášala smrť. Meno dostala z úcty po nemeckom admirálovi Alfredovi von Tirpitz.

Britské jednotky RAF sa dlhé roky snažili Kráľovnú severu zničiť. Medzi inými na ňu poslali 28. apríla 1942 aj bombardér Halifax W7656. Úloha bola jasná – zničiť a potopiť obávanú nemeckú

„potvoru“. Dnes je jasné, že misia zostala nesplnená, keďže obávanú „kráľovnú“ definitívne potopili až o dva roky neskôr. Na palube Halifaxu letela 6-členná posádka, jej dvoch členov dodnes nenašli. Odborníci si myslia, že sú pochovaní spolu s vrakom bombardéra na dne nórskeho fjordu v hĺbke vyše 180 metrov pri Trondheime. To ale odhalilo až pokladanie ropného potrubia o pár desiatok rokov neskôr. Vtedy pracovníci stavebnej spoločnosti spozorovali neznámy objekt na morskom dne.

Informácia sa dostala ku skupinke nadšených študentov, ktorých oblasťou štúdia sú podmorské

technológie. Ich vzrušenie narástlo natoľko, že sa rozhodli pustiť sa do pátrania. Na pomoc si vzali miniponorku. Vypýtali si súradnice a uskutočnili ponor. V hĺbke vyše 180 metrov pod hladinou na nich čakal obávaný Halifax a hoci sa mladíkom nepodarilo nájsť jeho sériové číslo, veria, že ide o zostrelý bombardér W7656. Od toho momentu sa rozpútala debata, či vrak nechať ležať na dne, alebo ho vyťahnúť. Keďže dvoch členov posádky po havárii nenašli, úrady sa rozhodli bombardér na dne ponechať ako vojnový hrob britských letcov. A tak sú na jeho palube zrejme ešte stále pozostat-

ky dvoch seržantov – navigátora Alfreda Columbeina a radistu Arthura Evansa.

Celkovo poslali Briti na Tirpitz 23 bombardérov typu Halifax a 11 typu Lancaster. Len dva z nich Nemci zostrelili. W7656 sa nepodarilo ani pri druhom nálete uvoľniť bomby nad vojnovou loďou a následne jedno z krídel zasiahla strela. Stroj začal horieť a rútil sa dole. Pilot narazil na morskú hladinu, pričom katapultovať sa podarilo len 4 členom posádky. Z vody ich dostali Nóri a odo vzdali ich Nemcom. Ich osudom sa do konca vojny stal tábor pre vojnových väzňov v Nemecku.

Keď študenti zdokumentovali objavenie Halifaxu, upovedomili aj rodinných príslušníkov hľadaných seržantov. Tých správa potešila, ale jednomyselne sa zhodli, že nechcú, aby bombardér z vody vytiahli. Ich želaním je, aby ich milovaní zostali tam, kde sú teraz. Ako pomník na položenie kvetov preto použili pobrežie nórskeho fjordu.

Riaditeľ Nórskeho leteckého múzea tvrdí, že pozostatky oboch letcov by sa mali na palube stále nachádzať, ale o tom, či môže byť vrak vyťahovaný, musia rozhodnúť nielen nórske, ale aj britské úrady.

A. MIKUNDOVÁ, zdroj: telegraph.co.uk

Čs. letci v Ostravskej operácii

Sovietske hlavné velenie schválilo v 2. polovici februára 1945 plán útočnej operácie, ktorej cieľom bolo zničiť zväzky nemeckej 1. tankovej armády, oslobodiť Moravskú Ostravu a hlavnými silami postúpiť až k Olomoucu. V prípade úspechu sa rátalo s jej ďalším rozvíjaním na Pardubice a ďalej až na Prahu. Plán mali naplniť zväzky 38. a 1. gardovej armády 4. ukrajinského frontu.

Sovietska 18. armáda, do ktorej bol zaradený aj 1. čs. armádny zbor, mala počas operácie svojou činnosťou viazať sily a prostriedky nepriateľa v smere Ružomberok – Žilina – Czarny Dunajec – Žilina. Príslušníci 18. armády mali v bojoch nepriateľa ničiť a preniknúť až na Kroměříž. Jednotky 4. ukrajinského frontu mali za úlohu s jednotkami 1. a 2. ukrajinského frontu ničiť nepriateľské zoskupenia skupiny armád Stred, oslobodiť priemyselné aglomerácie a náleziská

čiaru Krnov – západne od Opavy – východne od Šternberka – Fulnek – Vsetín – Zlín – Kroměříž – Kojetín. Jednotky frontu začali prenikať k Olomoucu, aby v súčinnosti s 2. ukrajinským frontom obkľúčili nepriateľské sily na východnej Morave. Do bojov zasiahla aj 1. čs. zmiešaná letecká divízia, ktorá bola zriadená v decembri 1944.

Prvý štart proti nepriateľovi uskutočnili 14. apríla 1945 osemnásti príslušníci 1. čs. stíhacieho pluku mjr. let. Františka Fajtla.

Slovák Jozef Videršpán. Nemecký pilot stroj zasiahol a zranil strelca, skúseného leteckého bojovníka, Čecha rtm. Richarda Husmana. Ten napriek zraneniam zostrelil nepriateľského stíhača v priestore 1 km juhovýchodne od obce Olza. Poškodené lietadlo sa podarilo J. Videršpanovi šťastne doviesť na letisko Poręmba, kde bola zranenému letcovi poskytnutá lekárska pomoc.

K ďalšiemu bojovému stretu s nepriateľským stíhačmi došlo hneď na druhý deň, keď kpt. let. Ľudovít Koza vybojoval letecký súboj so štvoricou nepriateľských stíhačov na Bf 109 G. Jedného z nepriateľov palbou poškodil. Jeho lavočka však tiež dostala niekoľko rán, no L. Koza prízemným

La 5FN.

Foto: zbierka P. Sumichrasta

nerastných surovín a pripraviť podmienky na záverečnú fázu oslobodenia Československa.

Ostravská operácia sa začala 10. marca 1945. Nevyvíjala sa však podľa plánov sovietskeho velenia. Už po siedmich dňoch bol útok 38. a 1. gardovej armády prerušený. Úporne brániaci sa nepriateľ im spôsobil značné straty, pričom útočiace vojská postúpili len o 6 až 12 km. Taktikou zväzky 18. armády pôsobiace na ľavom krídle útoku nespĺnili stanovené úlohy a uviazli v bojoch o Liptovský Mikuláš.

Po preskupení síl a prostriedkov útočiacich vojsk prešli zväzky hlavných síl 4. ukrajinského frontu do druhého útoku. Počas neho sa im podarilo vybojovať predmostie na Odre. Ďalší postup bol však nepriateľom opäť zastavený.

Pre tretí útok, ktorý sa začal 15. apríla 1945, posilnil 4. ukrajinský front o 60. armádu. Počas tohto útoku bola prelomená obrana nepriateľa na oboch stranách rieky Opava. Útočiace jednotky zaútočili na Moravskú Ostravu, ktorú oslobodili 30. apríla 1945. Súčasťou operácie boli aj boje 18. armády. Boje v hornatom teréne severozápadného Slovenska, pri Liptovskom Sv. Mikuláši a vo Veľkej a Malej Fatre, vyvrcholili 30. apríla 1945 oslobodením Žiliny. Do 5. mája 1945 dosiahli vojská 4. ukrajinského frontu

Poskytli ochranný sprievod pätnástim šturmovikom 3. čs. bitevného pluku pri útoku na nepriateľskú delostreleckú batériu, zhromaždisko tankov a štáb tankovej brigády v priestore obce Olza. V priestore útoku nedošlo k žiadnym leteckým bojom a všetky lietadlá divízie sa po úspešnom bitevnom nálete vrátili na domáce letisko. Počas ďalších dní bola činnosť divízie veľmi intenzívna. Napríklad 15. apríla 1945 vykonali letci 1. čs. zmiešanej leteckej divízie celkom 107 bojových letov v trvaní 103,02 hod. Z tohto počtu išlo 50 bojových letov, v trvaní 48,26 hod., na konto Fajtlových stíhačov a 57 bojových letov, v trvaní 64,36 hod., absolvovali príslušníci 3. čs. bitevného pluku mjr. let. Mikuláša Guljaniča. Čs. letci v tento deň spôsobili nepriateľovi ťažké straty. Stíhači poskytlí bitevníkom účinnú ochranu a v leteckom súboji poškodil rtm. Ondrej Kostík nepriateľský stíhač Focke-Wulf Fw 190.

O tom, že aj ďalšie dni „voňalo“ vojnové alebo pušným prachom, vypovedá bojový let skupiny šturmovikov 3. čs. bitevného pluku zo 16. apríla 1945. V tento deň počas jej bojového letu do priestoru Olza – Uchylská – Tajhof – Odra zaútočil nemecký stíhač, letiaci v kabíne Focke-Wulf Fw 190. na čs. Iljušin Il-2, ktorý pilotoval skúsený letec,

letom unikol presile nemeckých stíhačov.

V histórii 1. čs. zmiešanej leteckej divízie je „čiernym písmom“ zaznamenaný 19. apríl 1945, keď nemecká protiletadlová obrana zasiahla stroj pilota rtm. Pavla Slatinského a strelca des. Jána Bilku. Lietadlo po dopade v blízkosti železničnej zástavky Závada explodovalo a obaja čs. letci zahynuli v troskách. K ďalšej udalosti s tragickým dôsledkom pre letecký personál divízie došlo 28. apríla 1945, keď v kabíne šturmovika Il-2 zahynul rtm. Jarolím Gučman. Bolo to ako v prípade smrti P. Slatinského a J. Bilku, aj Gučmanov stroj dostal zásah počas bojového letu nad nepriateľskou protiletadlovou strelbou v priestore Bělskeho lesa pri Ostrave.

K udalostiam s fatálnym koncom dochádzalo aj bez priameho stretu s nepriateľom, počas štartov a pristátí na operačné lety, ako aj pri výcvikových letoch príslušníkov divízie. Havárie si vyžiadali životy niekoľkých čs. letcov.

Činnosť divízie sa skončila v prvých májových dňoch roku 1945. Jej príslušníci sa počas bojov v Ostravskej operácii osvedčili, pričom preukázali vysoké morálne kvality a bojové majstrovstvo.

Peter ŠUMICHRAS, riaditeľ odboru VHV – zástupca riaditeľa VHÚ

Viete, že...?

...Mahátma Gándhí pomenoval sedem smrteľných hriechov súčasnej civilizácie?

A zaradil medzi ne: bohatstvo bez práce; pôžitok bez svedomia; vedomosti bez charakteru; obchod bez morálky; vedu bez ľudskosti; náboženstvo bez milosrdenstva; politiku bez princípov.

...policajti v USA zabili od roku 2000 viac svojich spoluobčanov ako islamskí teroristi?

Tvrdí to novinár Anand Katakam vo Voxe, ktorý vytvoril interaktívnu mapu, na ktorej vidieť osudové miesta stretu občanov s políciou. Momentálne tiež pracuje na národnej databáze policajných vražd.

Táto databáza (podľa pravda.ru) prezrádza, že od roku 2000 policajti v USA zabili najmenej 5600 ľudí, čo je naozaj omnoho viac, ako sumárny počet obetí teroristov.

...samosprávne úrady Moskvy podarovali pri 70. výročí porážky fašizmu osamoteným priamym účastníkom opravu ich obydlí?

Menili im okná, dvere, maľovali steny... Veteráni sa radujú a spomínajú na časy, keď žili v zemľankách a snívali aspoň o okne.

...počas 2. sv. vojny napriek „vlčím svorkám“ nemeckých ponoriek sa až 2/3 transportných lodí plavili bez sprevádzajúcej ochrany, tzn. mimo konvojov?

Mnohé sa spoliehali na svoju rýchlosť, iné na šťastie. Podarí sa, či nepodarí sa! 2700 dopravných a 123 bojových lodí sa šťastie vyhlo.

Najvýkonnejšou nemeckou ponorkou 2. sv. vojny sa stala U-48, ktorá potopila 51 spojeneckých plavidiel.

...gilotinu vymyslel Joseph-Ignace Guillotin (1738–1814) a že prvá poprava ňou sa konala v Paríži 25. apríla 1792?

Popraveným bol Nicolas Jacques Pelletier, ktorý bol odsúdený za lúpežný prepád. Historické analýzy hovoria, že nový spôsob popravy nikoho nenadchol. To krátke „šmik“ vôbec neuspokojilo divákov, ktorí od nového popravného stroja zrejme očakávali domyslenejšie a krutejšie mučenie odsúdeného.

...výdavky na zbrojenie USA vzrástli v roku 1940 a doteraz neklesli?

Spojené štáty americké mali vtedy priemerné výdavky na zbrojenie a obranu vo výške 1,9 miliardy ročne. V priebehu rokov 1940–1945 sa však znásobili viac ako 31-krát. Suma sa vyšplhala až na 59,8 miliardy za rok. To je ale oproti súčasnosti stále len niečo ako vreckové. Veď v roku 2002 vydali USA na zbrojenie 335,7 miliardy dolárov a za rok 2013 napríklad 682 miliárd dolárov.

...americké fabriky vyrábali počas vojny ako „šialené“?

No najmä to, čo bolo potrebné. Počas vojny vyrobili napríklad 660 tisíc terénnych áut Jeep, 2 600 000 vojenských nákladných áut, 300 tisíc vojenských lietadiel, 89 tisíc tankov, 3 milióny guľometov a 7 miliónov pušiek. V praxi predstavovala zbrojná produkcia až jednu pätinu celkovej produkcie USA. Druhou najproduktívnejšou krajinou bola Veľká Británia.

...do roku 1959, keď v Tibete vládol dalajláma, skoro všetka obrábaná pôda a pastviny patrili šľachte a kláštorom, pričom väčšina obyvateľstva boli nevoľníci, ktorí na nich robili?

Internetom sa šíria informácie Milana Tůmu, ktorý pod názvom „Čo nesmiete vedieť o Tibete“, uvádza, že tibetská aristokracia a vedúci mníši tvorili síce len 5 % populácie, ale vlastnili a rozhodovali o všetkom.

Systém sa podobal nevoľníctvu v Európe spred 700 rokov. Napríklad, kláštor Drepung v Tibete bol najväčším vlastníkom pôdy na svete: mal 185 veľkostatkov, 25 000 nevoľníkov, 300 veľkých pastvín a 16 000 pastierov.

Sám Dalajláma žil v 14 poschodovom paláci, ktorý mal 1000 miestností (Gary Wilson's report in Worker's World, 6 February 1997). Dalajláma a jeho rodina vlastnili okolo 4000 nevoľníkov a 100 domácich otrokov.

Šľachta – sekulárni vládcovia – sa mali tiež dobre. Napríklad veliteľ Tibetskej armády, člen dalajlámovho kabinetu, vlastnil 4000 km² pozemkov a 3500 nevoľníkov (Gelder and Gelder, The Timely Rain, 62 and 174).

Pred demokratickými reformami v roku 1959 mal Tibet 197 rodín dedičnej aristokracie, vrátane 25 veľkých rodín. Nevoľníci tvorili okolo 90 % populácie.

...z pohľadu etnických vzťahov patrí k najzložitejším krajinám Rusko?

Podľa aprílového vydania pravda.ru (2015) v krajine žije 193 národov a okolo 30 národných subjektov, ktoré rozprávajú 277 jazykmi.

A. MIKUNDOVÁ

Jubilanti ZO SZPB sa dožívajú

• **Bratislava 7:** Juraj Krahulec 93, Juraj Nemeč 92, Štefan Plagan 89 a Drahomíra Vozárová 82 rokov.

• **Bratislava 9: Ema Šajnohová 100,** Žofia Grošeková 99, Martin Smetana 96, Elena Drinková 93, Jozef Gmitter a Štefan Chochol 92, Vladimír Mičuda 91, Judita Fajnorová 90 a Viera Jajcajová 85 rokov.

• **Bratislava 15:** Ladislav Šimun 95, Jaroslav Daniš 82 a Andrej Palacko 60 rokov.

• **Bratislava 18:** Tatiana Krajčovičová 70 rokov.

• **Bratislava 24:** Ing. Ján Gregor 92, dr. František Mózi, CSc. 91 a Ing. Ladislav Kanyai 88 rokov.

• **Bratislava 29:** Mária Kornokovičová 84 a Ladislav Havran 80 rokov.

• **Bratislava 39:** prof. Jaroslav Čelko 92 a Viera Mitterpachová 87 rokov.

• **Badín:** Ondrej Danko 65 rokov.

• **Bernolákovo:** Terézia Hanicová 75 rokov.

• **Breznička:** Helena Olšáková 89 rokov.

• **Banská Bystrica – Stred:** Anna Hudecová 93, Ján Mojžiš 92, Oto Sovák 84 a Kvetka Pavelková 82 rokov.

• **Banská Bystrica – ZO gen. I. Gibalu – Fončorda:** Anna Kovalíková 81 rokov.

• **Banská Bystrica – Tr. SNP:** Ján Liska 80 a Anna Janíková 65 rokov.

• **Banská Bystrica – Radvaň:** Blažena Gagová 82 rokov.

• **Banská Bystrica – ZO J. Rýsa – Tr. SNP:** Magda Šuleková 65 rokov.

• **Brezno 2:** Mária Kováčiková 70 rokov.

• **Bačkov:** Helena Antolíková 60 rokov.

• **Čierny Potok:** Martin Krnáč 60 rokov.

• **Čaňa:** Alžbeta Bittová 80, Viera Karajošová 45 a Mgr. Monika Gergeľová 35 rokov.

• **Čadca:** Jaroslav Žifčák 60 rokov.

• **Dolné Vestenice:** Paulína Masárová 90 rokov.

• **Gíraltove:** Ľudmila Matásová 90, Mária Sabová 83 a Ľubomír Filo 65 rokov.

• **Hrachovo:** Mária Sirotiaková 70 rokov.

• **Hnúšťa:** Anna Nociarová 85 a Viera Lulčová 50 rokov.

• **Horná Streda:** Vladimír Repčík 89 rokov.

• **Hronec:** Ing. Drahomíra Bohušová 70 rokov.

• **Heľpa:** Paulína Jánošíková 94, Katarína Červienková 83, Mária Fil'ová a Mária Skladaná 70, Marta Malíková 65 rokov.

• **Chltenica:** Marianna Klenovičová 65 rokov.

• **Košice – Staré Mesto:** Milada Šušková 81 rokov.

• **Kamenica n/Cirochou:** Ján Kormucik 93, Anna Harvaníková 89, Anna Sokolová 88, Mária Majická 83, Ján Lojan 81, Andrej Jacko a Michal Harčar 70 rokov.

• **Kuzmice:** Ján Sokol 82 rokov.

• **Krajná Bystrá:** Mária Paníková 70 rokov.

• **Ladomirová:** Anna Omasková 60 rokov.

• **Lipany:** Mária Talarovičová 60 rokov.

• **Lučenec 1:** Zuzana Brémová 94 rokov.

• **Lučenec 2:** Július Belko 90 a Mária Kuráková 70 rokov.

• **Lučenec 3:** Anna Juhaniaková 75 rokov.

• **Myjava:** Kristína Paulíková 85 a Viera Púllová 83 rokov.

• **Medzilaborce:** Monika Černegová 40, Žaneta Siríková a Kamila Siríková 35 rokov.

• **Nová Baňa:** Stanislav Štamposký 89 rokov.

• **Nížny Žipov:** Júlia Ďugošová 84 rokov.

• **Novosad:** Anna Štefanová 86 a Helena Gombošová 55 rokov.

• **Očová:** Ján Debnár 75 rokov.

• **Pohorelá:** RSDr. Matej Kalman 84, Júlia Vosková 81, Vojtech Štúber 75, Veronika Halušková 75, Mária Malecká a Ing. Štefan Král' 65, Emília Pánisová 50 a Peter Pletka 35 rokov.

• **Považská Bystrica:** Agáta Kolkusová 92 rokov.

• **Podolíne:** Pavol Penthó 60 rokov.

• **Pezinok:** Ing. Marcel Jurech 81 a Eliška Kucejová 55 rokov.

• **Prešov pri ZV SR:** Ing. Jozef Čorba 65 rokov.

• **Partizánske:** Margita Horváthová 91, Agneša Minárová 87, Jozef Kollár 86, Angela Siakelová 83, Pavol Bar-

tók 82, Jozef Ďuriš 70, Anna Badínska a Božena Šišková 65 rokov.

• **Rimavské Brezovo:** Elena Brndiarová 90 rokov.

• **Rožňava:** Ing. Ján Tomi 86, Helena Slaninková 80, Alena Kováčová 60, Edita Droždiaková 50 a Mgr. Peter Gallo 30 rokov.

• **Stará Turá:** Emília Kubišová 86

• **Stará Ľubovňa:** Mgr. Marta Melkovičová 55 rokov.

• **Senica:** Kristína Hyžová 80 a Emília Eichingerová 75 rokov.

• **Svidník:** Vladimír Lipták 60 rokov.

• **Sučany:** Apolónia Žáková 80 a Jolana Majerová 65 rokov.

• **Sečovce 1:** Mária Kľučárová 82

a Katarína Kasardová 65 rokov.

• **Slovenské Nové Mesto:** Štefan Hovanec 80 rokov.

• **Trebišov 1:** Ján Janoščík 60 rokov.

• **Trebišov 2:** Mária Mokáňová 99 a Mária Kolesárová 45 rokov.

• **Trebišov 3:** Andrej Macko 60 rokov.

• **Trebišov – Milhostov:** Juraj Juhaščík, Bartolomej Vinc a Valent Vyšňovský 60 rokov.

• **Tlmače:** Anna Kurucová 70 rokov.

• **Topoľčany 1:** Emília Šuchterová 65 rokov.

• **Trnava 1:** Mária Pekarovičová, Metod Babirát a Jozef Kopáčik 93, Božena Kubincová 89, Irena Brósová a Božena Šišovská 86, Mária Glem-

bová a Eleonóra Plechlová 85, Oľga Milová a Ľudovít Ševčík 84, Jana Pukancová a Jozefína Šarmírová 80, Darina Paulová 70, Anna Peterská ml. a Marián Dobšovič 65,

• **Turany:** Ondrej Frkán 83 a Ján Ujček 80 rokov.

• **Útekáč:** Katarína Vrábľová 85 rokov.

• **Valaská:** Angela Madarová 83 a Mária Fabriciová 70 rokov.

• **Veľaty:** Anna Nemethová 87 rokov.

• **Závodka n/Hronom:** Drahuša Capková 65 rokov.

• **Žiar n/Hronom:** Oľga Vívodová 85 a Jozefína Gašparíková 70 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme.

95-ročná drahá a milá Aňuška

Naša oslávenkyňa Adela Chorváthová sa narodila 4. apríla 1920 v obci Hybe. Pochádza zo siedmich súrodencov.

Pracovať začala ako 14-ročná a už ako 15-ročná sa na stavbe Košicko-Bohunickej trate zúčastnila robotníckeho štrajku. Po vydaní za Jána Chorvátha sa presťahovala do Malého Čepčína.

Na Turci sa cez vojnu spočiatku podieľala na vylepovaní plagátov vyzývajúcich na odpor voči Tisovej vláde. Po sformovaní prvých partizánskych oddielov v regióne Turca, v auguste 1944, pomáhala pri zabezpečovaní potravín i šatstva. Takto sa už pred vyhlásením SNP dostala do I. partizánskej brigády J. V. Stalina prostredníctvom Táni, manželky veliteľa P. T. Nikolajeva.

Zúčastnila sa bojov v okolí Vrútok a Priekopy. Pôsobila ako rozviedčik pod menom „Aňuška“ v oblasti Sklabiňa, Blatnica, prechod na Liptov a Horný Turiec – Čremošné od vypuknutia Povstania až do príchodu Červenej armády.

V Hlohovci žije od roku 1964. Bola aktívnou funkcionárkou základnej i oblastnej organizácie SZPB i zväzu žien. Za hrdinstvo, statočnosť, čestnosť a pracovitost' získala rad medailí, odznakov a diplomov od najvyšších predstaviteľov Československa, vlády SR, ministerstiev obrany SR i ČR, od SZPB, TSK a od mesta Trnava i Hlohovec.

Pri príležitosti významného životného jubilea oslávenkyňu navštívili s kyticou kvetov a sladkosťami člen ÚR SZPB a predseda OblV SZPB v Trnave J. Petráš a predseda ZO SZPB v Hlohovci Vladimír Kanský. Drahej Aňuške zaželeli pevné zdravie, šťastie a pohodu. Zároveň jej odovzdali pamätnú medailu, ktorú jej udelil minister obrany SR k 70. výročiu SNP a ukončenia 2. svetovej vojny. Oslávenkyňa odovzdala aj pamätnú medailu k 70. výročiu víťazstva nad fašizmom, udelenú jej prezidentom Ruskej federácie.

Gratulanti strávili s oslávenkyňou

dve hodiny a vypočuli si aj ponosu. Že napriek tomu, ako veľmi súčasná situácia pripomína situáciu pred 2. sv. vojnou, stále malý je záujem o múdrosť a skúsenosti starších z boja proti hnedému moru – fašizmu. A taktiež, že stále vládne nespravodlivosť pri rozdeľovaní výsledkov práce (upozorňovala na to už Vianočná dohoda z decembra 1943 – pozn. red.) a rastú aj fašistické tendencie u nás i v susednej Ukrajine.

Najväčšie želanie pani Adely Chorváthovej nech je mementom aj pre nás. Už nikdy nedopustiť vojnu v našej krásnej vlasti!

**Dlhý a šťastný život
Vám želáme, naša Aňuška.**

Oslávenkyňa so zástupcami SZPB a dcérou Ivetou, ktorá sa o matku vzorne stará.

Navždy sme sa rozlúčili

■ **Heľpa** so 70-ročnou Máriou Turčinovou.

■ **Liptovský Mikuláš** s 90-ročnou Ľudmilou Michalovou, 87-ročnou Emíliou Guothovou a 83-ročnou Želmírou Volkovou.

■ **Rožňava** s 83-ročným Karolom Samselím.

■ **Stašovce** s 88-ročnou Máriou Slivkovou.

■ **Svidník** so 73-ročnou Máriou Volčkovou.

■ **Sečovce 2** s 83-ročnou Annou Mardzinovou.

■ **Turany** s 93-ročnou Paulínou Brxovou a 81-ročným Jozefom Janotom.

■ **Trenčín 2** s 90-ročnou Pavlínou Zlatovskou.

■ **Valaská** s 90-ročným Ondrejom Králikom, 75-ročným Jánom Havrilom, 73-ročnou Annou Korkavcovou a 71-ročným Pavlom Mesiarom.

■ **Vyšný Komárnik** s 55-ročným Milanom Vašutom.

■ **Zvolen – Centrum 1** s 97-ročným Jánom Baliakom a 86-ročnou Annou Košíkovou.

■ **Zvolenská Slatina** s 91-ročným Jánom Mikušom.

■ **Žiar n/Hronom** s 90-ročným Františkom Vívodom, 75-ročnou Emíliou Pilnikovou a 64-ročnou Máriou Draxlerovou.

*Česť ich
nehynúcej pamiatke!*

Dotieklo srdce vzácneho človeka

Členovia ZO SZPB v Ponikách s veľkým smútkom prijali v piatok 27. marca 2015 správu o úmrtí Juraja Mišutku, posledného priameho účastníka protifašistického odboja z Poník.

Juraj Mišutka (nar. 17. 4. 1922) sa po vypuknutí SNP zapojil do povstania v Pohorelskej Maši. S kapitánom Jánom Stanekom („železným kapitánom“) bol zaradený k II. údernej skupine npor. Friča. Po špeciálnom výcviku sa zúčastnil bojov pri Telgárte, Pustom Poli a Hrabušiciach, kde bol aj ranený.

Myšlienky protifašistického odboja a odkaz SNP presadzoval po vojne aj ako aktívny funkcionár SZPB, začo mu boli k vyznamenaniam ministerstva obrany udelené aj najvyššie zväzové vyznamenanie – medaila za vernosť, medaila M. R. Štefánika a ďalšie.

Juraj Mišutka sa aj v pokročilom

veku zapájal do práce základnej organizácie a v kruhu jej členov rád trávil chvíľky na pamätných miestach 2. svetovej vojny.

Žil príkladným životom čestného, skromného a pracovitého človeka. Nemal rád falošnosť, pokrytectvo a zradu. Propagoval odkaz SNP. Tak aj žil a v tomto duchu vplýval aj na svojich blízkych, ktorí pokračujú v jeho šľapajach aj ako členovia SZPB.

Česť jeho pamiatke

Výbor ZO SZPB

Opustil nás dlhoročný člen

16. marca 2015 nás vo veku nedožitých 76 rokov navždy opustil Vladimír Čierny. Bol dlhoročným členom SZPB a v ZO Trieda SNP Banská Bystrica pôsobil 10 rokov vo funkcii predsedu.

Za aktívne pôsobenie v základnej organizácii zís-

kal tri ocenenia od SZPB. Osobitne nabádal, aby sa nezabúdalo na tradície boja za slobodu, aby sme stále šíрили odkaz protifašistického odboja a viedli k úcte a vďačnosti aj svoju mladú generáciu. V tomto jeho odkaze budeme naďalej pokračovať.

Česť tvojej pamiatke

Za výbor ZO SZPB Eva Brozmanová

Pozvánka na výstavu do Prahy

ČSBS, SZPB, Slovenský inštitút v Prahe a MČ Praha 2 pri príležitosti 70. výročia SNP usporadúvajú od 4. do 29. 5. 2015 vo výstavných priestoroch MČ Praha 2, Námestie Mieru 20/600, výstavu:

Partizánska brigáda Jana Žižku – Pola v Slovenskom národnom povstaní 1944–1945

Vernisáž: 4. mája 2015 o 14.00 hod.

Partizánska brigáda Jana Žižku pôsobila počas SNP predovšetkým v oblasti Strážovských vrchov (Trenčín – Bánovce nad Bebravou – Martin – P. Bystrica). Patrila k najväčším partizánskym zväzkom SNP a bola prejavom spoločného boja Čechov a Slovákov proti fašizmu.

Výstava je výberom z expozície Múzea partizánskej brigády na Jankovom vršku pri Uhrovci a tematicky je rozdelená na časti:

- Protifašistický odboj a jeho príčiny 1939–1943
- Príprava SNP, boje brigády počas SNP
- Zoznamy padlých a bojovníkov brigády
- Fašistické orgány a represálie
- Výstavba pamätníka na Jankovom vršku

Oblasťné výbory SZPB Rimavská Sobota a Rožňava usporiadajú

6. mája v R. Sobote, Kocihu a Hrachove spomienkové oslavy 70. výročia ukončenia 2. svetovej vojny pod názvom:

Stretnutie odbojárov a mládeže oblastí R. Sobota a Rožňava

Program:

Rimavská Sobota

- 11.00 – 11.45 hod. Pietny akt kladenia vencov k pamätníku Červenej armády
- Hymny – ruská, rumunská, slovenská; báseň;
- Otvorenie – primátor mesta JUDr. Jozef Šimko

- Slávnostný príhovor – prednosta OÚ JUDr. Pavel Struhár
- Pozdravy hostí
- Informácia o ďalšom programe
- Hymnická pieseň

Sprievodné akcie v meste Rimavská Sobota:

- 8.30 – 10.00 hod. – Besedy na školách s priamymi účastníkmi odboja a SNP
- 8.00 – 10.00 hod. – Okresné kolo vedomostnej súťaže v CVČ – Relax
- Výstava výtvarnej súťaže s protivojnovou tematikou

Obec Kociha (12.30 – 13.00 hod.)

- Hymna SR; báseň
- Privítanie účastníkov – starostka obce Kociha
- Príhovor JUDr. Jozef Pupala

- Podakovanie a pozvanie do obce Hrachovo – starostka obce Kociha
- Hymnická pieseň

13.00 – 13.15 hod.: Presun účastníkov do obce Hrachovo (pri Obecnom úrade)

Obec Hrachovo

- 13.30 – 14.00 hod.: Ukážky polície (kynológia, služobný zákrok)
- 14.15 hod.: Ekumenické služby Božie
- Hymna SR; báseň
- Otvorenie – starosta obce
- Slávnostný príhovor – predseda SZPB; Pozdravy hostí

- Odovzdanie vyznamenaní
- Hymnická pieseň
- 15.15 – 17.00 hod.: Kultúrny program
- 17.00 hod.: Zapálenie vatry – vystúpiť žiaci ZŠ s kultúrnym programom a spevácky súbor Hrachovianka

Sprievodné akcie v Hrachove:

- 8.30 – 12.00 hod.: Športová súťaž škôl okresu – ihrisko a telocvičňa Hrachovo (odovzdanie cien súťažiacim družstvám)
- 8.30 – 10.00 hod.: Beseda s priamymi účastníkmi odboja

Recenzia

Juraj Sarvaš: Orol tatranský

V piatok 10. apríla 2015 mala v DJGT vo Zvolene premiéru poeticko-dramatická kompozícia Juraja Sarvaša OROL TATRANSKÝ.

Jedným z východísk inscenácie je, že Ľudovít Štúr bol vyslancom za mesto Zvolen v uhorskom sneme. Bojoval tam za národné práva a uznanie slovenskej reči. Popri zlomových súkromných a historických okamihoch (vo Zvolene, v Hradci Kráľové, Bratislave), ktoré sa v Štúrovom živote výrazne prelínali, štruktúru hry dopĺňajú originálne ukážky z dobovej literatúry a štúrovské básne v podobe songov.

Prosíme, pomôžte!

Na Oblasťný výbor SZPB v Spišskej Novej Vsi sa so žiadosťou obrátila pani Regina Smoradová, rod. Trunková, Štúrovo nábregie 2092/4 Spišská Nová Ves, 05205, ktorá pátra po nezvestnom bratovi menom Aladár Trunko (nar. 20. 3. 1924).

Odvedený bol 20. 3. 1944 pri hlavnom odvode.

Prosíme žijúcich priamych účastníkov odboja, ako aj členov historicko-dokumentáčnych komisií a funkcionárov ZO SZPB, ak je Aladár Trunko niekde pochovaný, aby to oznámili na oblasťný výbor v Spišskej Novej Vsi (053/4461 032, resp. 0915 377 251). Pátranie bolo uskutočnené v archívoch, ČK – no zatiaľ bezvýsledne.

Ján DZUREJ, tajomník ObV SZPB

K úmrtiu národných umelcov, sochárov A. Račka a J. Kulicha

Zanechali dielo cti a slávy!

V období vrcholiacich príprav na 70. výročie oslobodenia Slovenska nám prišlo rozlúčiť sa s dvomi významnými sochárskymi výtvarnými osobnosťami, ktorých dielo je úzko späté s podnetmi a odkazom SNP a oslobodenia Slovenska.

Druhého januára nás opustil akademický sochár a národný umelec Arpád Račko a 15. marca akademický sochár a národný umelec prof. Ján Kulich. Rozlúčili sme sa s umelcami, ktorých tvorba znamená výrazný nástup slovenského umeleckého génia v česko-slovenskom výtvarnom antifašistickom kontexte. Ale aj v dejinách pokrokového európskeho sochárstva.

Obaja umelci (a okrem nich aj sochár Š. Pelikán) začínali svoje výtvarné štúdiá na pražskej Akadémii výtvarných umení v medailérskej špeciálke Otakara Španiela a u prof. Jana Laudu. Najmä Otakar Španiel v dávnych dobách znamenal spojovník mladších českých výtvarníkov s M. R. Štefánikom v Paríži, keď vzápätí po návrate do Prahy, v roku 1919, koncipuje česko-slovenskú modalitu celosvetovej povojnovej Medaily Víťazstva, na ktorej uplatňuje matičný slovenský znak na hrudi českého leva. Otakar Španiel znamená základ sochárskej medailérskej geniality tvorby J. Kulicha, ale i A. Račka. Pritom sochárske pomníkové kvality O. Španiela i J. Laudu – širšie figurálno-portrétno a antifašistické námetové pozície v predmníchovskom českom sochárstve – Ján Kulich i Arpád Račko rozvinuli v náročnom psycho-sociálnom a historicky pozoruhodnom období našej povojnovej pomníkovej a sochárskej tvorby.

Vo vzťahu k odbojárskej a antifašistickej téme sa o niečo skôr uplatňuje J. Kulich – štúdiom Povstanie a Pomníkom SNP v Dolnom Harmanci. Už v roku 1955 priam šokujúco víťazí v celoštátnej výtvarnej súťaži k 10. výročiu oslobodenia, v jej sochárskej časti. Víťazné dielo, súsošie Žalujem, predkladá do súťaže na ústrednú plastiku pamätníka na Dukle a v roku 1956 víťazí aj v tejto súťaži. Obstal v konfrontácii s víťazom predošlej súťaže J. Malejovským.

Od roku 1959 bolo súsošie Žalujem osadené na Dukle v patinovanej sadre a od roku 1962 bolo v hydronáliu a nemôže nebyť toto súsošie organickou súčasťou dotvoreného diela – Pamätníka oslobodenia na Dukle.

Medzitým, v roku 1959 na výstave Hrozby a nádeje ľudstva, sa Kulich zaskvel povstaleckou voľnou plastikou v dreve s názvom Kľak. V období do 20. výročia v roku 1964 dotvára a na Dukle odhaľujú Kulichove nezabudnuteľné dvere obradnej siene, ako aj ďalšie sochárske dotvorenia Kolumbária s prstou z bojísk 1. čs. armádneho zboru v ZSSR. Náročnú úlohu riešil spolu s architektom V. Holubárom. Je nesporné, že sa tieto definitívne (!) výtvarné umelecké úpravy na Dukle uskutočnili za aktívnej účasti architekta J. Grusa, pričom nedávne osadenie inej plastiky na Dukle je o. i. trestnoprávne sporné (dovoz diverzného objektu – kudla v zádech).

V roku 1960, v čase odhalenia Pamätníka Červenej armády na Slavíne v Bratislave, Ján Kulich završuje práce na súsoší Po boji (predpolie obradnej siene – vľavo). Mladý chlapec súsošia nechce vidieť to bolestné a neľudské.

J. Kulich medailérske medailóny Kolumbária súbežne rozvíja v inej, symbolickej projekcii, v súbore ocenených, plasticky a motivicky nedostihných medailách ako dielach voľnej tvorby. Vznikali k 20. výročiu SNP v roku 1964. V tomto období sa však venuje aj pomníkovým portrétom odbojníkov – Ľ. Štúrovi vo Zvolene, Jankovi Kráľovi, neskôr A. Sládkovičovi, atď. Začiatkom 70-tych rokov vzniká pomník v Partizánskom (miesto vyzbrojovania) a v čase 30. výročia pomníky SNP v Bratislave a vo Zvolene. Začiatkom 80-tych rokov J. Kulich uzatvára svoj duklianský komplet a pantheon – z celkového počtu 15 búst Aleje hrdinov koncipuje a realizuje takmer polovicu – Svobodu, Moskalenka, Koneva, Tesařika, Klapálka, Sochora, Babina. Na vzniku Aleje hrdinov súbežne pracujú ďalší sochári – Alexander Trizuljak, Ladislav Berák a Arpád Račko. Kulichova tvorba k antifašistickej téme sa završuje v reliéfoch a kompozíciách pamätnej tabule k výročiu Vianočnej dohody (Gajova ul. 11 v Bratislave), a najmä v Svobodovej pomníkovej statui vo Svidníku (1989).

* * *

Aj dielo Arpáda Račka vo vzťahu k podnetom boja proti fašizmu má svoj základ v druhej polovici 50-tych rokov, keď završuje práce na Pomníku SNP v Spišskej Belej (1958). Meno Arpád Račko má však rovnako aj svoj doslova geniálny duklianský obsah – koncom 60-tych rokov Račko projektuje tvar a poeticky hodnotný symbol puknutého žulového balvana pre pomník generála Vedrala-Sázavského a aj v prípade pomníka ženijných vojsk (ruky tých, ktorí odmínvali územie Dukly) bol spoluautorom, hoci sa s majstrom V. Löfflerom nikdy nedohodli, kto v tejto súhre prispel a akým dielom. Nechali to na oči znalca.

Račko je autorom protirasového víťazstva v športe – Račkov Maratónec v Košiciach je aj Abebe Bikilom, ale aj Feidippidom víťazných Grékov, ktorý oznámil ono Neníké kamen. V roku 1974 vytvoril monumentálne súsošie – reliéf Vítanie osloboditeľov v interiéroch Vyhliadkovej veže na Dukle – a začiatkom osemdesiatych rokov aj viaceré busty Aleje hrdinov: seržanta P. A. Kondyru, maršala A. A. Grečka, podplukovníka J. Kholla a gardového seržanta V. N. Golovaňa. V roku 1981, po rokoch hľadania, dokončuje Pomník SNP a oslobodenia v Kropáčoch a v roku 1985 aj Pomník oslobodenia v Humennom. V statui Niké sa v závere tvorby vracia k antickému odkazu, ale aj k víťaznej protifašistickej inšpirácii a odkazu.

Po celé 90-te roky 20. stor. a v rokoch nového milénia sa obidvaja hrdo zúčastňovali vlajkových výstav a podujatí odbojárskeho Zväzu a Klubu výtvarných umelcov a teoretikov – doma a v zahraničí. V roku 2010 získali najvyššie odbojárske vyznamenanie Za vernosť a na sklonsku svojho života, v roku 2014, si prevzali aj vyznamenania Za obetavú prácu pre SZPB. Naozaj, česť ich pamiatke.

Ladislav SKRAK, predseda Klubu výtvarných umelcov a teoretikov a tajomník Klubu umelcov, spisovateľov a historikov pri UR SZPB

Atrakcia desiatky rokov skrývala nacistické zlato

Neobyčajný zvrät má príbeh tajného bunkra číslo 5. Úžasný komplex, ktorý vybudovali pod zemou, mal ochrániť obyvateľov Škótska pred nukleárnym útokom v časoch studenej vojny. Systém chodieb a miestností však dosiaľ ukrýval ešte jedno veľmi cenné tajomstvo. Zhabaný poklad nacistov – desiatky zlatých tehál. O objav sa postarali začiatkom roka armádni špecialisti. Najzaujímavejšie na tom je, že ho tam údajne ukryli sami nacisti.

Roky bol bunker „Fife“ jednou z najvyhládavanejších turistických atrakcií Škótska. Dôvod bol jednoduchý. Každý nadšenec histórie a záhad chce nazrieť pod jednoduchý farmársky domček, ktorý bol vlastne maskovaním zložitého komplexu veľkosti 2 futbalových ihrísk a hĺbky 45 metrov. V roku 1993 ho odkúpil od vlády súkromný investor a v roku 1994 sa ho rozhodol otvoriť pre verejnosť ako vojenskú atrakciu. Lenže tá vyše 40 rokov ukrývala ešte jedno tajomstvo.

Aj Škóti sa počas studenej vojny pripravovali na najhoršie v predstihu. Preto sa v tichosti pustili do výstavby riadiaceho strediska pre 300-členný personál v prípade atómového útoku. Situovali ho v mestečku Fife, po ktorom dostal aj názov. Pod domom, v ktorom

nikto nebýval. Veď koho by zaujímalo bežné a najmä jednoduché obydlie, ktorých sú v blízkom či

dialekom okolí stovky. Nikoho nezaujímalo, prečo v dome nikto nežije. A ani ich to nemohlo napadnúť, pretože v okolí sa ľudia stále pohybovali.

Keď sa studená vojna skončila, bunker prestal byť pre armádu potrebný a začal chátrať. Až do roku 1993, keď on prejavil záujem James Mitchell. Ten si ho odkúpil, prerobil ho na múzeum a atrakciu a dodnes sa oň stará. Nikdy mu však nenapadlo, že ako taká kvočka sedí na zlatých vajciach – presnejšie na zlatých nacistických tehálach. To zmenil až rok 2015.

Expert na obranu skúšali jeden z nových radarov, ktorý dokáže mapovať stavby vybudované pod zemským povrchom. Prostredie bunkra bolo na tento test priam ideálne. No fotografie, ktoré poskytol radar, ich ohromili. Nielen preto, že dôkladne zachytili celý komplex, ale preto, že zaregistrovali aj akýsi obrovský kovový objekt.

Keď ho vykopali, zostali stáť s otvorenými ústami. Pred očami sa im totiž objavili desiatky čisto zlatých tehál s vyrazenou pečatou nacistov. Pravosť potvrdil aj medzinárodne uznávaný expert na zlato Rolf Paoli. Odhad jeho hodnoty hovorí o desiatkach miliónov libier.

Záhadou však zostáva, ako sa sem zlato dostalo – presnejšie, kto ho sem zakopal? Stopou pre pátračov je len fanatický vojak a príslušník Tretej ríše. Toho duch sa v bunkri údajne dodnes pohybuje. Smrť mal spôsobiť kapsľou jedu, ktorú mal ukrytú vo svojej topánke. A jeho duch v bunkri straší. Tak to aspoň tvrdí istá televízna relácia venujúca sa záhadám.

A. MIKUNDOVÁ
zdroj: thecourier.co.uk, fifeserve.com

HISTORICKÝ KALENDÁR

4. máj 1939 – Predsedníctvo slovenskej vlády nariadilo po celom Slovensku vyhotoviť súpis všetkých komunistov, Čechov a pokrokových občanov. Bol to podklad na zatýkanie.

4. máj 1948 – Asi 7 km od Kysaku pri Veľkej Lodine sa odohral posledný boj s banderovcami na slovenskom území.

5. máj 1939 – V Maďarsku (a teda aj s platnosťou na slovenské odtrhnuté územia) bol prijatý zákon o obmedzení priestoru pre Židov vo verejnom a hospodárskom živote.

5. máj 1939 – Vernosť ČSR prisahajú v Krakove príslušníci prvej čs. dobrovoľnej vojenskej jednotky.

5. máj 2014 – Ruský prezident V. Putin podpísal zákon trestajúci rehabilitáciu nacizmu, odmietanie faktov, o ktorých rozhodol Norimberský tribunál, ako aj za šírenie klamných údajov o konaní ZSSR počas vojny.

6. máj 1943 – Štátny výbor obrany ZSSR prijal rozhodnutie o sformovaní 1. poľskej divízie T. Kosťuška.

6. máj 1945 – Churchill v liste H. Trumanovi priamo odporúča „vážne prehodnotenie našich pozícií v pomere k Sovietom v Juhoslávii, Rakúsku, Československu a Nemecku“.

6. máj 2010 – Izraelský prezident a laureát Nobelovej ceny mieru Šimon Peres vyhlásil pri príležitosti 65. výročia víťazstva v 2. sv. vojne, že Červená armáda zohrala rozhodujúcu úlohu v druhej svetovej vojne a pri záchranе planéty od fašistického zla.

7. máj 2002 – V múzeu Auschwitz-Birkenau otvorili stálu slovenskú národnú expozíciu s názvom Deportácie 1942-45.

8. máj 1944 – V Londýne je podpísaná dohoda o vzťahu medzi československou správou a sovietskym vrchným veliteľom po vstupe sovietskych vojsk na československé územie. Išlo o úplne prvý medzinárodný dokument upravujúci vzájomný vzťah osloboditeľa a oslobodzovaného na oslobodenom území spriateleneho štátu.

8. máj 1945 – Vláda prvej SR, zdržujúca sa v exile v rakúskom meste Kremsmünster, podpísala dokument, ktorým sa podrobila veliteľovi armádného zboru americkej armády generálovi Walkerovi. Týmto aktom prvá SR z pohľadu medzinárodného práva zanikla.

8. máj 1945 – O 22.42 hod SEČ je v Berlíne v Karlshorste podpísaný dokument o bezpodmienečnej kapitulácii Nemecka. Do platnosti vstupuje 9. mája o 00.01 hod.

10. máj 1933 – V Nemecku sú po prvý raz pálené knihy antifasistických a komunistických autorov.

10. máj 1940 – Británia obsadila Island, čo bolo hrubé porušenie medzinárodného práva. Islandania považovali britské ozbrojené sily za okupačné.

10. máj až 22. jún 1940 – Nemecký vpád do krajín Beneluxu a Francúzska. Bezbranné Luxembursko je obsadené ešte toho dňa. Obsadenie Holandska – kapitulovalo 15. mája a Belgicko 27. mája. Francúzsko kapituluje 22. júna.

10. máj 1941 – Rudolf Hess „tajne“ (?) prelietava do Škótska, s cieľom navrhnúť britskej vláde uzavrieť separátny mier a vytvoriť vojenské spojenectvo proti ZSSR.

11. máj 1939 – Začala sa nevyhlásená vojna Japonska proti MoLR a ZSSR. Trvala 4 mesiace a odohrávala sa na fronte 50–60 km do šírky a 25 km do hĺbky. Skončila úplnou porážkou Japoncov (strata 50 000 mužov) na rieke Chalchyn-gol.

11. máj 1943 – Začala sa jediná bitka 2. sv. vojny na americkom území. Aleutské ostrovy Attu a Kiska.

12. máj 1941 – Hlavné veliteľstvo nemeckých vojsk vydalo smernicu, podľa ktorej nemeckí vojaci vo vojne proti ZSSR mali strieľať sovietskych politických pracovníkov, ktorí padnú do zajatia.

12. máj 1942 – V Osvienčime je po prvýkrát použitý plyn (1500 obetí).

12. máj 1943 – V Novochoopersku sa ujíma velenia 1. čs. samostatnej brigády v ZSSR plk. Ludvík Svoboda.

13. máj 1945 – Pri rokovaní E. Beneša s americkým prezidentom vyslovil F. D. Roosevelt súhlas s povojnovým odsunom Nemcov z ČSR.

14/15. máj 1943 – V noci k bieloruským partizánom prebieha v Žitomirskej oblasti stotník Ján Nálepka, pobočník veliteľa pluku, spolu s voj. Imrichom Lysákom, por. Michalom Petrom a voj. Petrom Benkovičom.

15. máj 1942 – Slovenský snem schválil zákon o vysťahovaní židovského obyvateľstva.

Kým v prvých transportoch boli deportovaní mladí, práceschopní ľudia, od druhej aprílovej dekády začali aj rodinné transporty. Posledný, 57. transport opustil Slovensko 20. októbra 1942. Podľa riaditeľa múzea židovským kultúry prof. P. Mešťana celkovo bolo z nášho územia vyvezených takmer asi 72 000 osôb, z ktorých sa vrátilo asi 800.

15. máj 1945 – Prvé riadne zasadanie SNR prijalo zákon o potrestaní fašistických zločincov, okupantov a kolaborantov.

17. máj 1945 – V Prahe na Staromestskom námestí sa koná slávnostná vojenská prehliadka víťazov. Na znak uznania bojových zásluh boli do prehliadkového kombinovaného pluku včlenené aj najlepšie čaty a rotý 4. gardovej divízie osloboditeľov hlavného mesta Slovenska Bratislavy.

Ku koncu vojny mal 1. čs. armádny zbor v ZSSR 18 087 bojovníkov, spolu s tylovým zabezpečením 31 725 príslušníkov.

ZRNKÁ HUMORU

Do rodinky Novákovcov príde list. Manžel ho otvorí a číta. Zrazu hovorí manželke:

„Počuj, ten tvoj brat sa má v tej Amerike dobre. Tu píše, že už má elektrické kreslo.“

* * *

V škole na sexuálnej výchove začne Jano nahlas premýšľať:

– To sú veci! To sú ale veci! Nikdy by som nepovedal, že baby hrajú v sexe takú dôležitú úlohu!

Dvaja študenti na intráku fantazirujú:

– Čo keby sme začali chovať prasa?

– Ti šibe? A čo ten smrad a špina?

– Všetci si zvykne.

* * *

„Ocko, keď budem veľká, môžem byť kominárkou?“

Otec na ňu vyjavené pozrie a odpovedá:

„Zlatko, tak to asi nie. Kde si prosím Ťa videla, že by žena pri-niesla šťastie?“

* * *

Dvaja robotníci sa zhovávajú na stavbe:

– Ty vidíš tú muchu na konci lešenia?

– Akú muchu?

– Chlapi, končíme, je zlá viditeľnosť!

Sofokles: PRAVDA...

(vylúštenie v tajničke)

pomôcky: ORT, IDEO, SPINET, POE	cestovný doklad	miesto, po nemecky	mužské meno	opísanie jazdec na koni	omylom, po česky	EČV Partizánskeho	značka india	Slovenská technická norma	odrazenie	1. časť tajničky	piekla na povrchu	český hovorový súhlas
americký spisovateľ												
3. časť tajničky												
časti nábytku						najvyššia karta	našklbe, po česky urobil					patriaci ľrovi
	hudobný nástroj	tekutina na konzervovanie pichala						nie ľahký dala niekde a zabudla				
EČV Sabinova			nenechávajú padat niečo sypké príbeh					úspech vylietavaj				
predložka				bol vystavený daždu úžitok				druh slona všakže				
preto, po latinsky					domáce meno ľvany	šaty stroj na ľysovanie				značka ľbvoltu citoslovce ľdivu		
2. časť tajničky											opica	osobné zámerno
španielsky člen			ovanul									
tam			zhasínala									písmeno gréckej abecedy

Správne vylúštenie tajničky z č. 7 znie: **Múdry ľlovek mlčí o tom, čo nevie.** Knihu posielame **Viere Meiselovej do Žiliny.**

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: **Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72 Bratislava, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.**